

VELIKONOCE 1945

O svátcích rádi vzpomínáme. Prosíme Vás o trochu pozornosti. Vraťme se ve vzpomíncích do doby před čtyřadvaceti léty. První velikonoční svátky v Polsku, které právě svrhlo jho hitlerovské okupace. V Polsku zničeném, ale šťastném, protože se konečně skončila noc okupace, nastal konec strašné války. Vítězné armády šly nezadřitelným pochodem na Berlín. Tyto radostné svátky jsme prožívali v bouřném roce 1945, poslední den března a první den dubna. Prožijme ještě jednou ony nezapomenutelné Velikonoce...

V OSVOBOZENÉM POLSKU

(...) Jakou radost a zadostučinění pocítujeme v těchto bouřlivých jarních dnech, když pod nápojem mohutných úderů sovětské zbraně a hrdinským úsilím polského vojáka a spojeneckých armád — jsme svědky rozbití sily toho vrahova lidstva, odvěkého vrahova našeho národa.

Slavili jsme první svobodné Velikonoce na polské zemi od pěti let. Povstaly z bolesti a utrpení tisíců hrdinů, bojovníků za svobodu, kteří umírali v hitlerovských katovnách, vězeních a táborech, z krvavé oběti našich nejlepších synů, bojujících v jedné řadě s vojákem Rudé armády. Jim, nejčastěji bezjmenným hrdinům, kteří od prvního dne hitlerovského nájezdu neúnavně, mužně a obětavě bojovali s nepřitem na zemi, na moři, ve vzduchu, doma i v cizině, vděčíme za tyto chvíle sváteční radosti.

Proto hynuly tice našich vojáků na linii Smoleňsk — Varšava, proto umírali v písečných pouštích Afriky i v Itálii, krváceli u Visly a bojem si klestili cestu k polskému moři — aby mohli prožít ten zázrak zmrťvýchvstání, který jsme si vysnili v dlouhé, hrůzyplné noci poroby.

Poprvé po letech usedly polské rodiny k velikonočnímu stolu a prožívají opravdovou sváteční radost. Ne všechni Poláci mohli slavit svátky v osvobozené vlasti, ne všechni mohli s námi sdílet naši radost. Rozprášení po cizích, často velmi vzdálených zemích, směrují k vlasti všemi cestami a s veškerým úsilím a svým postojem, oddaností ideji Polska demokratického — dokumentují proti všem machinacím zrádných klik svou hlubokou lásku a věrnost Vlasti. Vřele je pozdravujeme.

Mnoho našich nejbližších nesedí s námi u stolu. Ukrutný okupant je vytrhl násilím z našeho středu aby je mohl zničit v táborech smrti nebo na galejích nacismu. Skládáme hluboko hlavy před jejich obětí a utrpením.

Blíží se chvíle úplného osvobození národa. Konec války je blízko (...), celá naše země je svobodná (...)

Úplné zničení krutého německého barbara a radostná práce při výstavbě nezávislé, demokratické a spravedlivé Vlasti — to je ta přislíbená radostná novina.

GDAŃSK DOBYTY ÚTOKEM

Moskva (TASS)

Rozhlas Moskva vysílá zvláštní rozkaz maršála Stalina, určený velitel II. Běloruského frontu, maršálu Rokossowskemu a šéfovi štábů frontu, generál-plukovníku Bogolubovu. Tímto rozkazem se vyznamenávají vojáci II. Běloruského frontu, kteří zničili gdaňskou skupinu německé armády a dne 30. března obsadili útokem město i pevnost Gdańsk, důležitý přístav a mohutnou mořskou základnu nepřitele na Baltickém moři. Nad gdaňskou radnicí plápolá bíločervená polská národní vlajka.

Rozkaz týkající se Gdaňska vyznamenává zvláštní obrněné oddíly I. armády Polského vojska, které se zúčastnily dobývání města a pevnosti Gdaňska.

RYCHLÝM POCHODEM DO STŘEDU NĚMECKA

Londýn (BBC)

Spojenecká vojska, aniž by se setkala s odporem nepřitele, rychle postupují stále dále a hlouběji do oblasti severního a středního Německa. Ačkoliv stále ještě platí cenzura, dostáváme další zprávy o úspěších maršála Montgomeryho a generála Hodgesa, kteří dospěli k východním pozicím v severním Německu. Na jihu se III. americká armáda nachází 30 km od autostrády Frankfurt — Berlín. Sedmá armáda po vyčištění obsazeného území se nachází 5 km od Heidelbergu. Během včerejšího dne I. armáda vzala do zajetí jedenáct tisíc a III. armáda dvacet tisíc zajatců.

VELKÉ ÚSPĚCHY SOVĚTSKÝCH ARMÁD

MOSKVA — Sovětská informační koncelář hlásí dne 31. března: vojsko II. Ukrajinského frontu zahájilo útok, přeslo řeky Hron a Nitru, prolomilo pozice nepřitele na západních březích těchto řek a přesunem o 50 km obsadilo města: Komárno, Nové Zámky, Šurany, Komjatice, Vrable — silné obranné pozice Němců ve směru na Bratislavu, a dále obsadilo přes 450 jiných měst.

Současné vojska frontu, útočící podél jižního břehu Dunaje, obsadila přes 30 měst; mezi nimi: Nagybač, Alsovamos, Baca, Raba Patóna a Tarnokresy.

Vojsko III. Ukrajinského frontu dále útočí na západ od Blatenského jezera a dne 30. března obsadilo města: Zalaegerszeg, Keszthely a přes 150 jiných obcí, např. Devecser, Felsöörs, Andrásfa. Současné vojska frontu s bulharskou armádou zlomila obranu nepřitele na jih od Blatenského jezera a posunula se asi o 30 km dopředu; obsadila města Nagybátony, Marcali a Nagyatád — místa silného odporu a 100 jiných měst. Vojsko frontu na severu od města Kőszeg překročilo rakouské hranice a vešlo na území Rakouska.

Na jiných úsecích frontu — akce rozvedky a řada bojů o místa lokálního významu.

Do zničeného hlavního města se vrací život

Snímek: Archív

BUDAPESTEŃSKI APEL DO EUROPY

Z udziałem przywódców Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i Związku Radzieckiego obradował w marcu w Budapeszcie w gmachu parlamentu węgierskiego doradczy komitet polityczny państwa Układu Warszawskiego. Takie konferencje odbywają się w zasadzie raz w roku. Towarzyszy im zwykle wielkie zainteresowanie, głównie ze strony przedstawicieli prasy i polityków zachodnich. Przed, w czasie i po takiej konferencji doszukują się oni w programie obrad bądź sensacji, bądź też materiałów do nowych argumentów propagandowych przeciwko obozowi komunistycznemu. Tym razem jednak poszukiwacze spełnienia własnych życzeń siedzą się zawiedli. Szczyt socjalistyczny trwał krótko, tylko jeden dzień. Wszystkie uchwyty zostały przyjęte jednomyślnie. Obok spraw natury wewnętrznej systemu Układu Warszawskiego uczestnicy spotkania w Budapeszcie ogłosili Apel do wszystkich krajów Europy o współdziałanie w zwolnieniu konferencji ogólnoeuropejskiej, która miały na celu rozwiązanie dwóch podstawowych spraw naszego kontynentu: zapewnienie trwałego bezpieczeństwa i w oparciu o to, rozwinięcie pokojowej współpracy między państwami europejskimi.

Nikt na zachodzie nic przewidział, że takie właśnie pokojowe konkretne inicjatywy wysuna w Budapeszcie państwa Układu Warszawskiego. Stąd zaskoczenie w niektórych redakcjach i kolach politycznych. Dla poważnych obserwatorów tego rodzaju intencje wysuwane przez kraje socjalistyczne nie powinny jednak stanowić niespodzianki. Troską naszych przywódców jest przecież stale prowadzenie w trudnym i skomplikowanym świecie współczesnym takiej polityki, która zabezpieczyć winna ludzkości sprawę dla niej najważniejszą: możliwość pokojowego istnienia i współistnienia. Budapeszteński Apel jest więc istotnym władem w to dzieło i wraz z kalendarzową wiosną zwiastuje też nadzieję wiosny politycznej o ile wszystkie państwa europejskie przystaną na udział w takiej konferencji i w najlepszych intencjach działać będą na rzecz pokoju i współpracy w czasie jej trwania.

Cała sprawa jest godna poważnego rozpatrzenia i rozwagi. Stanowi bowiem szansę dla Europy w obecnych jej warunkach politycznych i w obecnej chwili, szansę, której żaden realny polityk nie powinien lekceważyć.

Cwierć wieku mija już prawie od czasu, kiedy final II wojny światowej, wzniecone przez niemiecki faszyzm ukształtował Europę w sposób w jaki przetrwało do dzisiaj. Dla każdego, kto chociażby w minimalnym stopniu śledzi rozwój sytuacji politycznej staje się jasne, że zmiana istniejących granic mogłyby być w Europie dokonana tylko w drodze wojny. A wojna współczesna, w wyniku niebywałego rozwoju techniki byłaby straszna. Dla Europy równałaby się kompletna zagładzie istnień ludzkich, dóbr kulturalnych. Futurologi przypuszczają nawet, że termonuklearny konflikt światowy zniszczyłby całkiem cywilizację ludzką. W tej sytuacji pozostaje więc dla każdego kto nie chce kandydować na samobójcę jedyne realne wyjście: współistnieć obok siebie w pokoju. W pokoju współpracować rozwijając wszelkie pozytyczne kontakty. Większość narodów, państw i przywódców europejskich rozumie tę alternatywę. Stąd liczne już pozytywne odgłosy na Budapeszteński Apel Pokojowy. Są jednak w Europie i poza nią siły, które swoją politykę prowadzą od lat jak żonglerzy balansując na krawędzi konfliktu. Ta ich zabawa z ogniem, który może wzniecić powszechny pożar niepokoju, ludzkość i trzeźwych polityków, każe ciągle myśleć o stawianiu skutecznych zapór przeciwko widmu pożogi wojennej. Szczególnie kraje socjalistyczne, których treść politycznego działania wypełnia, a pokojowe intencje demaskują te siły, ostrzegają przed nimi i wzywają — jak obecnie w Budapeszteńskim Apelu do położenia skutecznej tamy wszelkim zakusom wnoszącym napięcie i komplikacje w stosunku międzynarodowej.

W najbliższym czasie z wielką uwagą winniśmy śledzić reakcje rządów europejskich na inicjatywę zwolnienia konferencji. Reakcje te będą najlepszym probierzem czystości intencji rządów i przywódców państw europejskich. Ze szczególną uwagą odnotowywać należy wszelkie głosy oficjalne rozlegające się z terenu Niemieckiej Republiki Federalnej, a także z brukselskiej kwaterą NATO. Należy to podkreślić przeto, że mamy świeżo w pamięci prowokacyjne wybory Prezydenta NRF w Berlinie zachodnim i ćwiczenia NATO w NRF tuż nad granicą Czechosłowacji, które to imprezy miały w swym założeniu stworzenie napięcia w stosunkach między państwami.

Nasz kraj, Polska Rzeczypospolita Ludowa jest żywo zainteresowana w owocnych efektych jakie wnosi w życie Europe Apel Budapeszteński. Cała nasza polityka na przestrzeni ostatnich 25 lat charakteryzuła się na forum międzynarodowym inicjatywami pokojowymi. Nasz współdziałanie w ogłoszeniu Apelu w czasie narady w Budapeszcie jest niejako ukoronowaniem wszelkich naszych poczynań konsekwentnie zmierzających do wyrugowania z życia politycznego Europy i świata wszelkich napięć i konfliktów i stworzenie trwałych podstaw bezpieczeństwa powszechnego, na podstawie którego ma jedynie realne szanse pokojowe istniecie, rozwój i współpracę państw i narodów.

WSPÓŁPRACA

Przywódcy PZPR i KPZR spotykają się kilka razy w roku; najczęściej spotkania takie odbywają się na przemian, raz na terytorium radzieckim, raz na polskim. Pierwsze w 1969 r. spotkanie miało miejsce w Moskwie a uczestniczyli w nim Władysław Gomułka, premier Józef Cyrankiewicz i Bolesław Jaszczuk, ze strony radzieckiej zaś Leonid Breżniew, Nikołaj Podgorny, premier Kossygin oraz sekretarz KC Katuszew.

Przywódcy obu krajów omówili zagadnienia dotyczące stosunków polsko-radzieckich, stwierdzając, że wszechstronna współpraca między Polską a ZSRR i między PZPR a KPZR nieustannie rozwija się i krzepnie. Potwierdzono całkowitą jednomyślność PZPR i KPZR w ocenie obecnej sytuacji międzynarodowej oraz sytuacji w ruchu komunistycznym.

W Budapeszcie spotkali się przedstawiciele centralnych organizacji społecznych Polski, Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Rumunii, Węgier i ZSRR. Przedyskutowano zagadnienia międzynarodowej współpracy organizacji społecznych.

W Warszawie odbyło się Międzynarodowe Sympozjum Ekonomiczne Polski, Bułgarii, NRD, Węgier, Czechosłowacji i ZSRR poświęcone sprawom integracji gospodarczej krajów socjalistycznych. Było to pierwsze tego rodzaju tak rozległe omówienie tematów teoretycznych związanych z dalszym umocnieniem współpracy ekonomicznej bratnich krajów.

Dobiegły końca wspólne badania naukowców z sześciu krajów socjalistycznych m.in. Polski, nad lotem satelity Kosmos-261. Celem tych badań było zdobycie szerzych danych na temat górnej warstwy atmosfery — ionosfery.

W Moskwie odbyło się spotkanie kierowniczych działaczy ruchu kobiecego Polski, Bułgarii, NRD, Czechosłowacji, Rumunii i ZSRR. Omówiono na nim problemy dotyczące roli kobiet w społeczeństwie socjalistycznym. Uczestniczki spotkania wyraziły chęć dalszego rozszerzenia i umacniania wszechstronnej współpracy swojej organizacji.

W Moskwie podpisano plan współpracy naukowo-technicznej między Państwowym Komitetem Rady Ministrów ZSRR do spraw Nauki i Techniki a Komitetem Techniki i Budownictwa Inwestycyjnego CSRS na lata 1969/70. Wiele uwagi poświęcono w planie opracowaniu wspólnemu problemów w dziedzinie zarządzania, planowania i organizacji badań naukowych i technicznych.

Członek Biura Politycznego, sekretarz KC PZPR Bolesław Jaszczuk odbył w Pradze rozmowy, w czasie których wymieniono poglądy na niektóre problemy współpracy gospodarczej krajów socjalistycznych, międzynarodowego podziału pracy i działalności RWPG.

W Ośrodku Kultury Czechosłowackiej w Warszawie otwarto wystawę pn. „Literatura polska w przekładach na język czeski i słowacki”.

W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz świata literackiego stolicy.

Obecny był charge d'affaires CSRS w Polsce — V. Kocjan.

Wystawa, pierwsza tego rodzaju, obejrzał dorobek CSRS w zakresie przekładów z polskiej literatury klasycznej i współczesnej w ciągu ostatnich 10 lat.

Odra jako szlak komunikacyjny ma duże znaczenie również dla naszych południowych sąsiadów. Poza Węgrami i Bułgarią, najważniejszym naszym partnerem jest bowiem Czechosłowacja, dla której „Ziegula na Odrze” przewozi tranzystem z portów Szczecina.

PRVÝ JÚN T.R. BUDE DŇOM VOLIEB DO SEJMU PLR A NÁRODNÝCH VÝBOROV. ČÍTAJ NÁŠ CLÁNOK NA STR. 5.

cin — Swinoujście coraz więcej ładunków, zwłaszcza importowanych rud i surowców mineralnych. W podpisanej na rok kolejce umówie przewiduje się przewiezienie barkami odrzańskimi ponad 300 tys. ton ładunków dla CSRS o 50 tys. ton więcej niż w roku ubiegłym.

GOSPODARKA I KULTURA

• 22 lipca br. — na 5 miesięcy przed terminem ruszy pierwszy oddział budowanego w Policach kombinatu chemicznego — wytwórnia kwasy siarkowego.

• Polski przemysł okretowy wysunął się na czolowe miejsce w świecie w budowie jednostek rybackich. Duży udział w tonażu statków rybackich stanowią nowoczesne przemysłowe bazy przetwórcze, będące domeną stoczni gdańskiej im. Lenina.

• Obok działającej już elektrowni „Turów I” dysponującej mocą 1400 MW, powstaje druga elektrownia — „Turów II” o mocy 600 MW. Pierwszy turbogenerator „Turowa II” ruszy we wrześniu przeszłego roku.

• Dostawy przemysłu maszynowego na potrzeby rynku będą w br. o trzy miliardy złotych wyższe niż w 1968 r. Zapowiada się m. in. znaczne zwiększoną produkcję magnetofonów produkowanych już wyłącznie na nowoczesnej licencji zagranicznej.

• W dniach 20 — 30 października br. odbędą się w Polsce Dni Kultury Rosyjskiej Federacyjnej SRR. Wypełnione one zostaną atrakcyjnymi imprezami, w których uczestniczyć będą najwybitniejsi zespoły i artyści rosyjscy.

• W połowie przeszłego roku ośrodkie telewizyjne w Warszawie, Katowicach, Krakowie i Łodzi otrzymają nadajniki II programu. Jego regularne nadawanie rozpoczęnie się pod koniec 1970 roku.

• W 1968 r. polskie filmy fabularne i krótkometrażowe trafiły na ekrany 30 krajów.

WIETNAM

Podczas gdy w Paryżu delegacja Stanów Zjednoczonych przy pomocy swych sajgonczyków mariunek wciąż usiłuje przeciągać rokowania, zaś w Waszyngtonie prezydent Nixon wciąż nie może się zdobyć na zdecydowane kroki w kierunku zakończenia przeciągającej się krwawej, a beznatutowej wojny — na terenie południowego Wietnamu trwa nowa wielka ofensywa wojsk Narodowego Frontu Wyzwolenia.

Rozpoczęła się ona w chwili, gdy wszystkie tuby propagandy amerykańskiej próbowały uzasadnić sabotowanie rokowań paryskich rzekomym „osłabieniem przeciwnika” i rzekomą możliwością rozstrzygnięcia problemu wietnamskiego na polu walki. Chodziło o osłabienie nacisku amerykańskiej opinii publicznej na prezydenta Nixon, o osłabienie pozycji waszyngtońskich „góraleb”, o usprawiedliwienie przeciągania bezsensownej wojny. Możliwość bliskiego zwycięstwa rzekomo trzeba było tylko zdyskontować przy paryskim stole rokowania.

Caly ten gmach propagandowy rozbity został uderzeniem wietnamskiej ofensywy, która zmieniała wojskowo-polityczną sytuację w Wietnamie w sposób dość radicalny: dziś już nikt się nie waży twierdzić, jakoby możliwe było wojskowe rozstrzygnięcie problemu wietnamskiego w dającej się przewidzieć przyszłości. Narodowy Front Wyzwolenia dał dowody swej siły i ofensywności w sposób, mogący najskuteczniej wpłynąć na decyzję Nixon: zabił maksimum żołnierzy amerykańskich i południowo-wietnamskich, zmniejszając własne straty do minimum.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie wydaje się, że jest to w istocie najskuteczniejszy sposób, mogący najskuteczniej wpłynąć na decyzję prezydenta Stanów Zjednoczonych. Oby wnioski zostały przez Biały Dom wyciągnięte jak najszybciej!

PALESTÍNSKI ARABI

Cast palestínskych Arabov to sú utečenci od dvadsať rokov, iní museli zanechať svoje domovy roku 1967, este iní žijú v okupo-

vanej krajine. V týchto podmienkach zrodil a zosilňoval sa hnutia odporu je samozrejmou reakciou.

Hnutia odporu sa zúčastňujú rôzni ľudia a zôrnení skupiny, vyznávajú rôzne programy a zástanci rôznych metod: rovážni a zápalenci, realisti a extremisti. Je tiež pochopiteľné,

Sú mnohé palestínske oslobodenécke organizácie, ale dosiaľ sa nepodarilo tieto organizácie zjednotiť. V poslednom čase na tomto poli bol dosiahnutý istý pokrok, boli utvorené orgány koordinujúce činnosť niekoľkých organizácií, medzi ktorými je aj známa Al Fatah. Iné organizácie pôsobia samostatne; útoky na izraelské dopravné lietadilá boli dieľom práve jednej z nich.

Aký postoj voči antiizraelskej pôsobnosti palestínskych Arabov zaujímajú ostatní Arabi? Sympátie a podpora sú všeobecné, hoci samozrejme o organizovaných formách a metodach sú rôzne názory. Najväčší arabský štát ZAR, takto vyjadril svoje hľadisko ústami prezidenta Nasira:

„ZAR považuje za svoju povinnosť plne podporovať oslobodenécke boj palestínskych Arabov. Súčasne ZAR tvrdí, že vedenie tohto boja, formulovanie politických návrhov a vôle vystupovanie v mene palestínskych Arabov je záležitosťou týchto Arabov. Tak teda podporovanie a pomoc ZAR pre antiizraelské hnutie odporu neznamená prevzatie zodpovednosti za celok tohto hnutia.”

VÝROČIE

Pri príležitosti 20. výročia pôsobnosti Československého kultúrneho strediska vo Varšave, ktorého sa v Stredisku slávnostný večer.

Slávností sa zúčastnili: zástupca vedúceho kultúrneho odd. ÚV PZRS Aleksander Syczewski, predstaviteľ ministerstiev: zahraničných vecí s námestníkom ministra Adamom Kruczkowským a kultúry a umenia s námestníkom ministra Kazimierzem Ruskim, predstaviteľa armády, mestského národného výboru, sveta vedy a kultúry, ako aj kultúrnych stredísk socialistických krajín pôsobiacich vo Varšave.

Bol prítomný chargé d'affaires ČSSR v Poľsku Vladimír Kocian. Hostí privítal riaditeľ Československého kultúrneho strediska Rudolf Richtárik, ktorý pripomínil výsledok dosiahnutého v Stredisku.

Riad. Richtárik upozornil, že Stredisko v značnej miere vďačí dosiahnuté výsledky pomoci a spolupráci s polskými orgánmi. Význam záujmu poľskej verejnosti o Československo je počet skoro milióna ľudí, ktoré sa ročne zúčastňujú podujatí organizovaných Strediskom.

V priebehu slávnosti prehovoril Kazimierz Rusinek, ktorý odozvala riad. R. Richtárikovi blahoželanie k dosiahnutiu plodenstva v Stredisku a želal ďalšiu plodenstvu pôsobnosť pri upevňovaní bratskej spolupráce medzi našimi krajinami.

VEDECKÁ RADA

V Bratislavе sa uskutočnilo prvé zasadnutie Vedeckej rady Ústavu pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej, predsedom ktorej je univ. prof. Miloš Gošiorovský, člen-korespondent ČSAV a SAV, člen výboru MS. Vedecká rada posúdila a schválila koncepciu vedecko-výskumnnej činnosti Ústavu pre zahraničných Slovákov MS, plán vedecko-výskumných úloh na rok 1969 a na ďalšie roky, koncepciu činnosti Ústavu a niektoré ďalšie aktuálne otázky, súvisiace s komplexným výskumom dejín a života zahraničných Slovákov.

Navrhlia ďalej vedúcich príslušných pracovných skupín, ktoré vzniknú pri Ústavе z externých a interných spolupracovníkov. Za vedúceho pracovnej skupiny pre historiu navrhla dr. Jána Siráčeho, CSc., pracovnej skupiny pre národopis doc. dr. Jána Počialáku, CSc., pracovnej skupiny pre literatúru historiu dr. Karola Rosenbaum, CSc., pracovnej skupiny pre hudobnú vedu doc. dr. Ladislava Burlasa, CSc.

Vedecká rada tiež odporúča urobiť opatrenia, aby sa Ústav mohol už v blízkej budúcnosti stať koordinátorom všetkých vedecko-výskumných úloh, týkajúcich sa Slovákov v zahraničí.

Pred velkým výročím

O rok, 22. apríla 1970 spolu so Sovietskym zväzom celý medzinárodný proletariát bude oslavovať sté výročie narodenia Vladimíra Iljiča Lenina, vodec ruského a medzinárodného revolučného robotníckeho hnutia, zakladateľa bolševickej strany, vodec Októbrevej revolúcie a zakladateľa sovietskeho štátu, najvýznamnejšieho teoretika marxizmu.

Sovietsky zväz sa neobvykle slávnostne pripravuje na toto významné výročie. V tlači sú uverejňované obširne informácie a dokumentárne materiály spojené s výročím. Autori veľmi zaujímavých článkov zdôrazňujú najmä tie myšlienky Lenina, ktoré v ich hodnotení majú mimoriadny význam pre súčasnosť.

Leninská tématika dominuje tiež v literatúre, výtvarnom umení, v divadelach a repertoároch kín, v ktorých sú premietané celovečerné a dokumentárne filmy venované Leninovi (Rodina Uljanových, Lenin v Októbri, Ľovek s puškou, Šiesty júl i iné).

Spomedzi spomienok a vedeckých práce najväčší dojem vyvolávajú slová tých, ktorí osobne poznali Lenina. Pri-

bližujú nam fakty a popisujú nové, dôležité myšlienky, dopĺňajú to, čo poznamé z historickej literatúry.

Na počesť stého výročia narodenia V. I. Lenina rozvíja sa vo veľkom hnutie socialistického súťaženia. Rôzne závody masovo podpísujú hodnotné záväzky podpísujú aj vedci, často spoločne s priemyselnými podnikmi. Pre tieto záväzky, ako píšu korešpondenti je charakteristické spojenie so súčasne prevádzkanou ekonomickej reformou. Kladie sa najmä dôraz na modernizáciu výroby, technický pokrok, zlepšenie kvality výrobkov.

Zároveň v Poľsku prebiehajú prípravy k oslavám výročia narodenia Vladimíra I. Lenina. Početné podujatia v celej krajině nám umožnia bližšie zoznamenie sa so životom a prácou Lenina ako vodcu a teoretika idey svetového proletariátu.

Lenin a Poľsko — taký názov má jedna z výstav v múzeu V. I. Lenina vo Varšave, venovaná blížiacemu sa jubileiu.

Nové výstavy dokumentov a fotografií hovoriace o pobytu Lenina v Poľsku v rokoch 1912—1914 pripravujú múzeá v Krakove a v Poronine. Medzi exponátmi

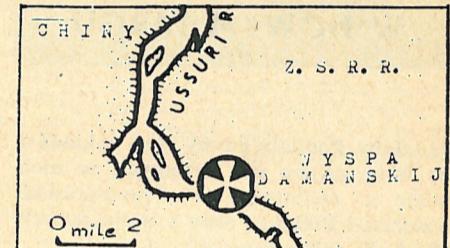

V súvislosti s veľkým výročím na plátnach kín sa opäť premietajú filmy o V. I. Leninovi. (Obrázok z filmu Lenin živý)

Takto bol preoblečený Lenin, keď cestoval do Fínska
Foto: APN

sa nachádza dekrét rady ľudových komisiárov Sovietskeho zväzu, podpísaný Leninom, ktorý anuloval všetky zmluvy o delbe Poľska uzavreté medzi cárskym Ruskom, Pruskom a Rakúskom a takto ukončil obdobie poroby poľského národa. V iných častiach múzeí sa nachádzajú materiály zobrazujúce nerozlučnú historickú späťosť osudu Poľska s vývojom Veľkej októrovej socialistickej revolúcie.

Redakcie poľských denníkov a časopisov venujú mimoriadnu pozornosť blížiacim sa oslavám. O.i. mládežnícke časopisy pripravujú spoločnú súťaž pod názvom Lenin v našich srdciach. Tejto súťaže sa zúčastnia stáť sice poľských študentov, mladých robotníkov a inžierov. Aj my v novembrovom čísle uverejníme súťaž venovanú pobytu V. I. Lenina na Podhali.

NA VÝCHOD OD USSURI

Co chcú Číňania? Prečo provokujú ozbrojené incidenty na rieke Ussuri, incidenty, ktorých následkom je smrť sovietskych a čínskych vojakov? Takéto otázky iste si kladú čitatelia dennej tlače, ktorá zdôrazňuje, že zámenkou pre provokácie sú územne požiadavky Čínskej ľudovej republiky voči ZSRR. (Na mapke ostrov Damanskij, miesto ozbrojených incidentov).

Už samotný fakt, že jedna krajina, ktorá sama seba menuje socialistickou vysunuje územné požiadavky voči inej socialistickej krajine vzbudzuje odpor.

Vieme, že doteraz vlastne jediným štatom, ktorý takéto požiadavky vysunoval, bolo Západné Nemecko a to predovšetkým voči našej krajine. Takéto požiadavky pripomínajú analogické heslá, ktoré v tridsiatych rokoch vysunovala Tretia ríša a tak isto ako vtedy sú podložené argumentmi o domenlých historických krídach, nutnosti životného priestoru atď.

Preto sa nedivíme, že dnes NSR so sympatiemi a porozumením uvítalo územné nároky ČLR voči ZSSR a rado uverejňuje Číňanmi prepravované mapy, ktoré sovietsky Čínsky východ označujú ako... prastaré čínske územie.

Vieme, že ostrov Damanskij je neobývaný, má rozlohu 5000 tis. štvorcových metrov a je len východiskovým bodom. Tento ostrov nemôže mať žiadny význam pre ČLR existuje totiž len v zime, v lete ho zlievajú prieberajúce vody Ussuri. Menovanie tohto ostrova čínskym pomenovaním Čen-pao je konzervatívou iných nárokov. Sú to nároky na doliny riek Ussuri a Amur, na veľkej oblasti Prímorského kraja s Vladivostokom, ako aj na hlavné mesto sovietskeho Čínskeho východu Char'kovsk.

Jednotka čínskych vojakov sa pokúša vtrhnúť na ostrov Damanskij

Chabarova, ktorý svoj zimný tábor založil nad Amurom, nedaleko jeho sútoku s Ussuri (je tam dnes mesto Chabarovsk).

Od tejto roku sem prichádzalo stále viac Rusov. Toto územie bolo pre nich „slobodnou zemou“ — utekali sem o.i. poddaní. Osídlovali sa medzi miestnym obyvateľstvom Daurami, Dančermi, Nanajcami, Nivchami... Učili sa od nich polovania a rybárenia, a oni učili miestnych obyvateľov obrábať pôdu. A pôda bola výborná, úrodná. Rusov neradi videli mandžúski úradníci, ktorí boli predstaviteľmi pekingských cisárov. Rusi im prekážali v exploatavani týchto zemí, vo vykorisťovaní miestnych obyvateľov. Prepukali konflikty. Končene úradníci zavolali na pomoc cisársku armádu.

Roku 1689 po obliehaní Číňanmi ruskéj pevnosti Albazin na Amure, ktorú bránilo 830 Kozákov na základe zmluvy uzavretej v Nerčinsku Rusi museli opustiť Prímorský kraj. Ešte roku 1690 ruskí osadníci zožali tunu poslednú, bohatú úrodu a opustili krajinu. Ruskí osadníci odchádzali viac na sever. V priebehu nasledujúcich storočí Rusi osídľujú Anadirský kraj, Jakutsko, Kamčatku, pobrežie Tichého oceánu.

V 19. storočí opäť prichádzajú Rusi na územie pri Amure a Ussuri. V polovici 19. stor. k Amuru prichádza vedecká expedícia Genadija Nevelského. Roku 1853 Nevelskij dochádza k Ussuri a ďalej k pobrežiu Japonského mora. Skúma krajinu, popisuje ju, robí mapy. Svojimi výskumami otvára cestu ruským osadníkom. Roku 1857 rusko-čínska zmluva uzavretá v Ajgune uznava ruské osadníctvo pri Amure. O tri roky neskôr podobná zmluva užavretá v Pekingu vraví o tom, že zeme ležiacie na východ od Ussuri a Sungari patria Rusku.

Čínski cisári odovzdávali tieto zeme bez zvláštneho žiaľu. Nikdy neboli organicky spojené s čínskym štátom, toto územie neobývali Číňania.

AKO VZNIKOL VLADIVOSTOK?

Vtedy v Prímorskem kraji začalo ruské osadníctvo vo väčšom merítiku. Do roku 1862 osídľuje sa tu 14 tisíc Kozákov. Prichádzaju sem ľudia aj s iných gubernií. Vznikajú prvé mestá.

Niektoré zakladajú... vojaci. A tak napr. 2. júna 1860 dvadsať vojaci 4. východo-sibírskeho praporu, ktorí sem prišli na palube lode Manžur, založili Vladivostok.

Roku 1891 začína výstavba sibírskej magistrály, ktorou o šesť rokov neskôr možno cestovať z Chabarovska do Vladivostoku. Železnica spôsobila ekonomický rozvoj tejto oblasti. Začína výstavba priemyslu. Vznikajú početné mestá.

Roku 1957, sto rokov po expedícii Nevelského Prímorský kraj počíta už 1.325 tisíc obyvateľov (4,3 krát viac ako roku 1915). 74,4% obyvateľstva krajiny tvorili Rusi, 18,6% Ukrajinci, 1% obyvateľstva (trochu viac ako 100 tisíc) činili dávni obyvatelia týchto zemí — Nanajci, Ude, Tazy... Boli to malé kmene. Voľakedy ich ničili choroby, teraz sa pomaly rozvíjali.

Prímorský kraj stal sa veľkým priemyselným centrom s rozvinutým priemyslom: uholným a železným rúd, strojním, lodeničiarskym, rybím a lesným. Bohatstvom Prímorského kraja je najmä uhlie, železné rudy, olovo, zinok, zlato, volfram.

Boli založené mnohé vysoké školy o. i. univerzita, polytechnika, dve morské školy, lekárska akadémia, Inštitút rybného hospodárstva, poľnohospodárske a pedagogické školy.

Prímorský kraj sa rozvíjal spolu s celým Sovietskym zväzom. Len s tým rozdielom, že tu, pri Ussuri revolúcia plne zvíťazila len koncom 1922 roku, nakoľko v rokoch 1918-1922 vládli tu interventi, ktorí sa pokúšali zničiť sovietsku vládu.

Ale interventi — americkí, britskí, japonskí vojaci museli túto zem opustiť. Prinútili ich k tomu partizáni a vojaci Červenej armády, ktorí preliali veľa krví, aby sovietska vláda sa vrátila na túto zem.

Po rokoch sovietski vojaci opäť musia brániť Prímorský kraj. Brániť proti tým, ktorí podobne ako ich predkovia pred stovkami rokov sa pokúšajú ovládnuť zeme na východ od Ussuri. Zeme, na ktorých nebýva ani jeden Číňan.

Jerzy Rakowski

Naszą XIII Powiatową Konferencję Sprawozdawczo-Wyborczą PZPR odbyły się w okresie powszechniej aktywności politycznej związanego z realizacją Uchwał V Zjazdu Partii i zbliżającymi się wyborami do Sejmu i rad narodowych.

Zadaniem naszej XIII Konferencji było ustalenie w oparciu o Uchwałę V Zjazdu PZPR takiego programu działania dla naszej nowotarskiej organizacji partyjnej na najbliższe dwa lata, który z jednej strony uwzględniałby trudną i złożoną specyfikę skalnego Podhala, z drugiej zaś strony stały się czynnikiem mobilizującym dla wszystkich ogniw naszej organizacji oraz pozwolił na pełne wykorzystanie wszystkich rezerw i możliwości tkwiących w naszej gospodarce i życiu społecznym.

ZMIENIA SIĘ PODHALE

W ostatnich latach w rozwoju naszego przemysłu nastąpiły dalsze pozytywne zmiany. Z ponad 30 tysiącami osób zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej 11 tysięcy pracuje w przemyśle.

Nie trzeba podkreślać czym dla całego Podhala są np. takie Nowotarskie Zakłady Przemysłu Skórzanego. Trudno sobie wyobrazić jak wy-

lecznych i przy możliwościach powiatu. Stąd też wychodzimy z pewnymi propozycjami pod adresem Wojewódzkiej Rady Narodowej, a także i poszczególnych resortów szczebla Centralnego.

Konsekwentna realizacja wytyczonych kierunków działania wymagać będzie obok pełnego zaangażowania naszych organizacji partyjnych i dobrego kierownictwa politycznego także większej aktywizacji w tym zakresie ze strony Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce.

Liczymy także na pomoc redakcji „Życia”.

Stale zwiększający się ruch turystyczny (3 miliony ludzi rocznie) wymaga przede wszystkim odpowiedniego rozwoju placówek handlowych i punktów żywienia zbiornikowego. W tej dziedzinie powiatowa instancja partyjna nakreśliła szczegółowy program. Określa on zadania na najbliższe lata dla rad narodowych oraz poszczególnych pionów handlowych.

Program ten opracowano w konsultacji z poszczególnymi jednostkami szczebla wojewódzkiego. Jest to więc program realny, obliczony na skale naszych możliwości. Nasze Komitety Gromadzkie PZPR, organizacje partyjne w przedsiębiorstwach handlowych winny w pełni egzekwować od kierow-

Powiatowy Związek Kółek Rolniczych realizuje Uchwałę Plenum KP w sprawie wykorzystania funduszu rozwoju rolnictwa na mechanizację i cele poza mechanizacyjne, takie jak, produkcja materiałów budowlanych, budowa magazynów nawozowych, składowisk, zlewni mleka, wodociągów wiejskich i wylegarni piskląt.

Jest to słuszny kierunek działania. Komitet Powiatowy i organizacje partyjne poprzez działalność rad narodowych i PZKR będą dążyły do umocnienia roli kółek rolniczych będączuwać nad rozwijywaniem takich zagadnień jak dostarczanie na wieś środków produkcji rolnej, organizowanie usług agrotechnicznych i wszelkiego wielostronnego działania na rzecz podnoszenia kultury rolnej i produkcji materiałów budowlanych.

Ważną rolę w rozwoju rolnictwa mają do spełnienia inwestycje. Szczególnie ważne kierunki inwestowania, to prace melioracyjne, zaopatrzenie rolnictwa w wodę, rozbudowa materialnej bazy obrotu rolnego i budowa zaplecza technicznego dla potrzeb mechanizacji.

W najbliższym okresie wysiłek organizacji partyjnej winien być skierowany także na zabezpieczenie realizacji planów masowej oświaty rolniczej i upowszechnienie przedujących osiągnięć rolników oraz czytelnictwa prasy i literatury fachowej.

Trzeba więc tłumaczyć, że turysta i wezwawca aby spędzić tutaj wesoły parę tygodni musi pracować i oszczęścić cały rok.

Trzeba krytykować fałszywe postawy moralne. Słynna ongiś „niedźwiedzia galicyjska” spowodowała, że Podhale posiada dziś największe powiązania rodzinne z polonią zagraniczną zwłaszcza z USA i Kanadą. Wystarczy podkreślić, że przyjeżdża do nas na pobyt czasowy do rodzin czy też w ośrodkach wypoczynkowych ponad 1000 obcokrajowców, a ponad 600 naszych obywateli wyjeżdża do rodzin w krajach kapitalistycznych.

To także świadczy o złożoności i specyfice naszego regionu.

NOWOTARSKA ORGANIZACJA PZPR

Z przyjemnością muszę jednak podkreślić, że mimo całej złożoności nowotarska organizacja partyjna zwłaszcza w roku ubiegłym zahartowała się w walce o socjalizm i wzbogaciła o nowe doświadczenie. Jest zwarta i posiada duży autorytet. W okresie sprawozdawczym przyjęliśmy 1030 nowych kandydatów z tego 621 w roku ubiegłym. Zdecydowana większość nowo przyjętych to robotnicy i chłopi.

NASZE ZADANIA

JÓZEF NOWAK
I SEKRETARZ KP PZPR
W NOWYM TARGU

glądały Podhale gdyby tych zakładów nie było, gdyby nie pracowali w nich ludzie z Ochotnicy i Przywarców, Brzegów i Bielanki oraz z wielu innych odległych miejscowości.

Zmieniły one oblicze naszych wsi bowiem najbardziej ludzie znaleźli trwałe zatrudnienie.

Najbliższe lata przyszłej pięciołatki charakteryzować będą dynamiczną rozbudowę urządzeń bazy turystycznej. Wiązać się to będzie z zabudową pasa Włosienica — Morskie Oko, Główdówka — Bukowina Tatrzańska, rejonu Babiońskiego oraz zagospodarowania obrzeża przyszłego zbiornika czorsztyńskiego.

Już dziś jednak występują poważne niedobory mocy przerobowej w przedsiębiorstwach wykonawczych. Problem ten będzie się jeszcze pogłębiał jeżeli nie podejmujemy odpowiedniego przeciw działania.

Trzeba zatem aby głównie Prezydium Powiatowej Rady Narodowej zajęło się poważnie tym problemem. Nasza instancja partyjna podejmowała już w tej mierze odpowiednie uchwały które jak dotychczas nie są konsekwentnie realizowane.

Oddzielne zagadnienie stanowi aktywizacja gospodarcza Spisza i Orawy. Jak wiadomo są to rejony w których obok ludności pochodzenia polskiego zamieszkują Słowacy. Niezależnie od poważnej już ilości mieszkańców w tym rejonie zatrudnionych w Kombinacie ponad tysiąc ludzi pracuje w Czechosłowacji.

W aktualnej sytuacji jest to nie tylko problem ekonomiczny, ale także polityczny. W perspektywie czasu nadwyżka siły roboczej znajdująca się na Orawie winna znaleźć zatrudnienie w zakładach produkcyjnych które trzeba lokalizować w tym rejonie.

W tej sprawie przygotowaliśmy projekt programu aktywizacji gospodarczej Spisza i Orawy na najbliższe lata, który będzie przedmiotem obrad wyjazdowej Sesji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w najbliższym czasie.

W projekcie tym określiliśmy zadania które winny być nam zdaniem realizowane w ramach czynów społecznych przez miejscową ludność przy finansowej pomocy państwa.

Nie wszystko jednak będziemy w stanie wykonać w ramach czynów spo-

nictw przedsiębiorstw handlowych wykonywanie tego programu.

Turystyka daje już dzisiaj realne dochody mieszkańcom naszego powiatu i to w wysokości analogicznej jak rozbudowujący się przemysł. A przecież możliwości w tej dziedzinie nie zostały jeszcze wyczerpane.

MOŻLIWOŚCI I REZERWY

W okresie sprawozdawczym uzyskaliśmy też znaczny postęp w dziedzinie rozwoju rolnictwa.

Głównym kierunkiem pracy instancji partyjnej, rad narodowych, kółek rolniczych i spółdzielczości wiejskiej, było działanie na rzecz podniesienia płonów użytków zielonych, roślin okopowych i zboż oraz polepszenia bazy paszowej. W rezultacie zdolano osiągnąć obecnie wskaźniki zakładane do osiągnięcia w planie na 1970 r. (poza wydajnością zboż i mleka) pomimo tych pozytywnych wyników stwierdzić należy, że w rolnictwie Podhala jest jeszcze wiele ukrytych rezerw produkcyjnych.

Powstaje konieczność dalszego przechodzenia na uprawę zielonek. Zagospodarowanie hal, podniesienie wydajności zboż oraz poprawa jakości bydła i jego produkcyjności — to dalsze zadania.

Konieczna jest dalsza realizacja naszych planów działania opracowanych dla poszczególnych wsi i gromad po IX Plenum KC i V Zjeździe Partii. Przedewszystkim musimy osiągnąć wskaźnik nawożenia mineralnego w ilości 91 kg. czystego składnika NPK na jeden ha. Pełne osiągnięcie tego wskaźnika jest sprawą ogromnej wagi i wymaga dużego wysiłku w kierunku zwiększenia masy nawozów mineralnych do poszczególnych wsi i gospodarstw rolnych, przez budowę sieci magazynów, składowisk, upowszechnianie pomożniczych form sprzedaży itp.

Obsługa rolnictwa winna być ścisłe związana z pracą samorządu chłopskiego, zwłaszcza kółek rolniczych i rad narodowych.

Kółka Rolnicze nie wyczerpały dotychczas wszystkich możliwości rozwoju organizacyjnego (zrzeszały 26,5% ilości gospodarstw). Działalność nadal zwiększa umocnieniem tej organizacji pozostaje więc nadal poważnym zagadnieniem w pracy partyjnej na wsi.

W pracy nad wykorzystaniem produkcyjnym rezerw rolnictwa i jego intensyfikacją należy wykorzystać wszystkie możliwości jakie stwarza ustanowiona o scalaniu i wymianie gruntów. Lata 1969 — 70 winniśmy wykorzystać do przygotowania prac komasacyjnych i po roku 1970 przeprowadzić komasację na obszarze 19 tysięcy hektarów gruntów.

Niezależnie od tego winniśmy wprowadzić pracę w kierunku stałego doskonalenia działalności wszystkich organów administracji i obsługi, które są odpowiedzialne za realizację całego programu rolnego.

Szczególnie ostro należy też zwalczać wszelkie fakty biurokracji i bezduszeńności urzędów wobec rolników oraz szybko reagować na sygnały i skargi dotyczące niewłaściwej postawy pracowników rad narodowych, spółdzielczości i pozostałych instytucji.

SPECYFIKA TERENU

Na barkach naszej nowotarskiej organizacji partyjnej spoczywa duża odpowiedzialność. Pracujemy bowiem w specyficznych warunkach, w znacznie bardziej trudniejszym niż gdzie indziej środowisku, o bardziej złożonej strukturze polityczno — społecznej. Powiat nowotarski jest największym w województwie. Ma niejednolity skład narodowościowy: obok ludności pochodzenia polskiego żyje tutaj około 20 tysięcy ludności narodowości słowackiej oraz 2 tysiące narodowości cygańskiej.

Również poważna grupa ludności zamieszkuje nasze tereny przy granicach nie zawsze jest w stanie określić swojej narodowości. Jest to pozostałość złożonych procesów historycznych tego regionu. Olbrzymi przepływ turystów wyrażający się cyfrą około 3 milionów rocznie w tym poważna ilość turystów zagranicznych nie zawsze pozytywnie oddziaływały na tutejszą ludność.

Nasz chłop widzi człowieka przyjeżdżającego z niżin, który codziennie się bawi, wydaje dużo pieniędzy a w dodatku etyczno — moralna postawa niektórych turystów pozostawia wiele do życzenia.

To demoralizuje, sugeruje fałszywe wzorce moralne, szczególnie zaś ujemne wpływą na dorastającą młodzież.

Pomimo tak poważnego wzrostu sześciorgów partyjnych nie wszystkie organizacje partyjne w ostatnim roku przyjęły nowych kandydatów.

Przy szczegółowej analizie rozmieszczenia sił partii w powiecie okazało się, że najmniej upartyjnymi rejonami są wsie zamieszkałe przez ludność typowo górską, rdzennie polskiego pochodzenia np. w rejonie leżącym w widłach Białego i Czarnego Dunajca oraz w rejonie Raby Wyżnej i Odrowąża.

Ten stan w najbliższym czasie powinien ulec zdecydowanej poprawie.

Innym oddzielnym problemem jest sprawa młodzieży. Młodzież stanowi zawsze tą część społeczeństwa, która na ogólnie najbardziej skłonna do krytycznych refleksji i poszukiwań światopoglądowych. Szkoła powinna więc skutecznie pomagać swym wykowankom we właściwej selekcji wartości ideowych i moralnych, wprowadzając je do ideałów, które w pełni odpowiadają społeczeństwu socjalistycznemu.

Młody współczesny człowiek powinien w szkole a także u rodziców uzyskać odpowiedź na pytanie: co kochać, czego nienawidzić, czego oczekuje od niego społeczeństwo, jak pogodzić swoje osobiste zdolności, zainteresowania i aspiracje z interesami najbliższego środowiska i potrzebami socjalistycznego społeczeństwa.

Liczymy, że nasi nauczyciele, a przede wszystkim nasza pedagogiczna kadra partyjna wychowując młode pokolenie będzie zdecydowanie karczować wszystko to co jest nam obce lub wrogie.

Pierwszo-planowym zadaniem instancji i organizacji partyjnych jest obecnie nie tylko gruntowne przyswojenie sobie treści Uchwał V Zjazdu lecz jednocześnie konsekwentne wielianie ich w życiu. Musimy zdecydowanie zwalczać wszelkie przejawy wrogiego, dywersyjnego działania, umacniać rewolucyjną czujność, ale równocześnie nie powinniśmy być obojętni wobec jakichkolwiek faktów zła i krywdy ludzkiej.

Wierzymy, że ofiarna praca działań i członków partii — całej naszej organizacji partyjnej złoży się na pełną realizację programu który w naszych trudnych i specyficznych warunkach zabezpieczy realizację Uchwał V Zjazdu na naszym terenie.

MALÁ VOLEBNÁ ENCYKLOPÉDIA ŽIVOTA

Koncom mája 1969 r. uplyvá štvorročné volebné obdobie Sejmu a národných výborov, zvolených roku 1965. Státna rada vypisala nové voľby na 1. júna 1969 čím sa oficiálne začalo obdobie volebnej kampane. Budeme voliť 460 poslancov v 80 volebných obvodoch (Nowotarský okres a Zakopane, spolu s Limanowským a Nowosadeckým okresom patria k 38 volebnému obvodu, a budú voliť spolu 6 poslancov). Státna rada určila tiež počet členov vojvodských národných výborov a mestských národných výborov v mestách nepatriacich k vojvodstvám v mudiach od 80 do 150. Uznesenie Státnej rady presne určuje počet členov nár. výborov, ktorí budú zvolení do týchto orgánov štátnej moci.

Z celkového počtu 17 vojvodských národných výborov napočetnejší bude katowický; počet členov určených pre tento nár. výbor činí 150 osôb. Varšavský vojvodský nár. výbor bude mať 140 členov, Poznanský a Wroclawský po 130 členov, v Bydgoszczi, Kielcach, Krakove, Lubline, Rzeszowe po 120 osôb. Ostatné vojvodské nár. výbory budú mať 100 alebo 110 členov.

Počet členov národných výborov v 5. mestách nezapočítaných k vojvodstvam bol určený takto: pre hlavné mesto Varšavu — 150, Krakov — 90, Lodž — 120, Poznań — 80 a Wroclaw — 100 osôb.

Budúci členovia vojvodských národných výborov budú zvolení v 364 volebných obvodoch.

Členovia nár. výborov v mestach nezapočítaných do vojvodstiev budú zvolení v 108 volebných obvodoch.

V súhlase s volebným kalendárom vyplývajúcim z predpisov volebného zákona, terénné nár.

výbory určia a vyhlásia počet členov nár. výborov nižších stupňov najneskôr 57 dní pred voľbami t.j. do 5 apríla tr. Podľa volebného zákona počet členov týchto orgánov sa určuje s prihľadnutím k počtu občanov obývajúcich územie pôsobnosti daného národného výboru.

Ako obvykle voľby predchádza široká, celonárodná diskusia, ktorá má mimoriadny význam. Nejde tu len o vysunutie najlepšieho zloženia orgánov štátnej moci, ale aj o hodnotenie plnenia úloh nastolených v priebehu minulej volebnej kampane. Budú sa tiež kresliť nové úlohy pre najbližšiu kadenciu — úlohy, ktorých realizácia bude mať podstatný vplyv na naše životné podmienky v spoločenskom a individuálnom merítiku. Tieto úlohy najdú svoj výraz v programoch Fronty národnej jednoty, v uzneseniac predvolebných schôdzci, v návrhoch a priponienkach voličov. Volebnej kampane sa zúčastňujú nielen tísič aktivistov Fronty národnej jednoty a spoločenských organizácií, členovia volebných komisií a kandidáti na poslancov a členov národných výborov, ale k aktívnej, vedomej účasti v tejto diskusii sú pozvaní všetci, pre ktorých nie sú a nemôžu byť fahostajné verejně záležitosti. Otázky pôsobenia orgánov štátnej moci. Samozrejme aj naša Spoločnosť, ako člen FNJ, všetci jej členovia, celá česká a slovenská národnostná menšina v Poľsku mali by v tomto období dať výraz svojho občianskeho postoja.

Práve preto bude účelne ak priponiemime význam základných termínov úzko spojených s voľbami. Túto našu volebnú encyklopédii budeme uverejňovať v dvoch po sebe nasledujúcich čísloch.

HLASOVANIE — V PLR voliči hlasujú na kandidátske listiny FNJ, z ktorých môžu po prípade skratka. Ak na hlasovacom lístku je viac neškrnutých priezvisiek, ako počet mandátov vo volebnom okruhu, považuje sa, že hlas je odovzdaný na kandidátov umiestnených v prvom poradí. O konečnom výsledku volieb rozhoduje nie poradie na kandidátov, ale počet získaných hlasov.

KANDIDAČNÁ LISTINA — (poslancov a členov nár. výborov) — kandidáti majú právo prihlasovať politické strany a masové spoločenské organizácie. Pre podstatnú jednotu ich základných cieľov a programov, prihlasujú spoločne v každom volebnom obvode jednotnú kandidátu FNJ, na ktorej sú predstaviteľia jednotlivých organizácií, rôznych spoločenských vrstiev a povolania. Kandidátky FNJ sú ukladané demokratickým spôsobom, za širokej účasti voličov. Pred registráciou kandidátskych listín, sú tieto podrobne prejednávané na schôdzach občanov. Niekoľko sú na nich zavádzané podstatné zmeny. Kandidátky obsahujú viac mien ako je počet mandátov, aby takto boli vytvorené možnosti voľby v momente hlasovania.

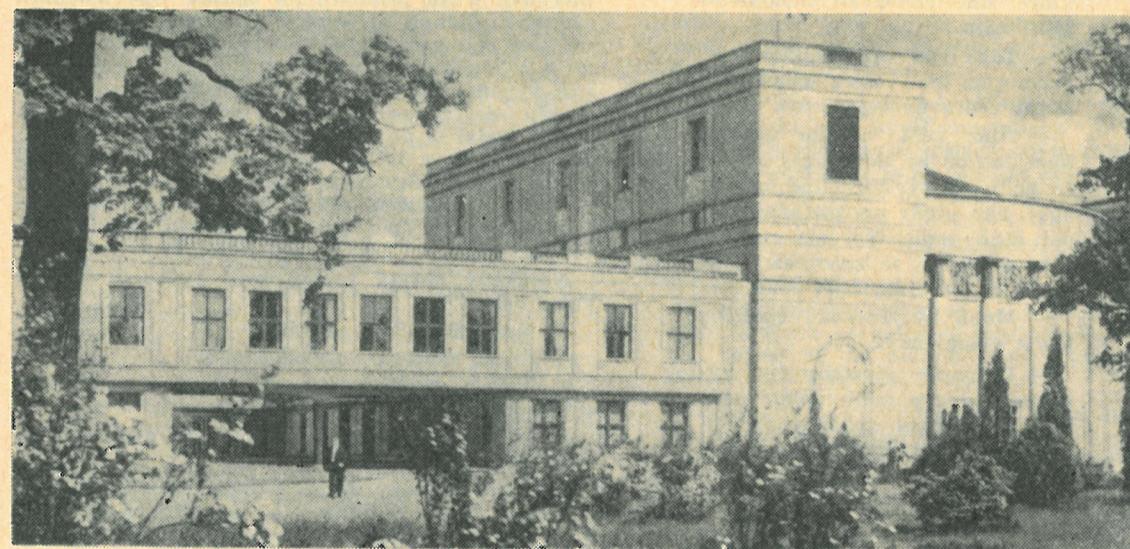
mestské štvrti a obvodné. Vo volebných obvodoch pre Sejm sú okrem toho obvodné komisie, ktoré registrujú kandidátov do Sejmu a určujú, kto bol zvolený. Vo voľbach do nár. výborov tiež toto úlohy — pre všetky obvody plní patričná obvodná komisia; okrem toho okresné komisie registrujú kandidátov a sčítavajú odovzdané hlasy. Ulohou SVK, ako aj územných komisií je tiež kontrolovanie príslušného dodržiavania volebného zákona a prešetrovanie stáznosti na činnosť komisií nižšieho stupňa. Státnu volebnú komisiu a územné komisie povoláva spomedzi činiteľov a aktivistov politických a spoločenských organizácií i FNJ. Státna rada alebo národný výbor vyššieho stupňa, zase oblastné komisie prezidium okresného alebo mestského (v štvrti) národného výboru.

VOLEBNE OBDOBIE — obdobie trvania spinomocnení orgánu povolaného vo voľbách. Volebné obdobie Sejmu a národných výborov trvá 4 roky, počítajúc od dňa volieb.

VOLEBNÝ KALENDÁR — termíny ustálené Státnou radou na splnenie jednotlivých volebných činností napr. povolania volebných komisií, vytvorenia volebných okruhov a hlasovacích obvodov a predloženie verejnosti zoznamov voličov, registrácie kandidátov atď. Volebný kalendár je uverejňovaný — spolu s nariadením volieb — v Zbierke zákonov a nariadení (Dzienník ustaw).

VOLEBNÝ OBVOD — je základnou jednotkou vytvorenou pre prevedenie volieb. V rámci obvodu sa prihlasuje kandidátov a zistuje, kto bol zvolený. Obvod môže byť jednomandátové (pre voľbu jedného predstaviteľa) alebo viacmandátové. U nás tak poslanci, ako aj členovia národných výborov sú volení vo viacmandátových obvodoch. To umožňuje prihlasenie v každom volebnom obvode jednotného kandidátu reprezentujúcu Frontu národnej jednoty.

VOLEBNÝ ZÁKON — súčasne sú v Poľsku platné dva volebné zákony: do Sejmu z 24. októbra 1957 r. a do národných výborov z 31. októbra 1958 r. obidva s istými zmenami z 1960 a 1963 r. Tieto dva zákony sú preto, lebo do roku 1965 poslanci do Sejmu a členovia národných výborov sa vili zviažiť, nakoľko boli rozdielne volebné obdobia. Teraz, aby sa zdôraznila jednotnosť celého zástupiteľského systému, voľby sú jednotné.

Budova Sejmu Poľskej ľudovej republiky vo Varšave.

Foto: Z. Siemaszko

AKTÍVNE VOLEBNÉ PRÁVO — právo voliť hlasovaním členov zástupiteľských orgánov. V Poľsku toto právo majú všetci občania, ktorí ukončili 18 rokov bez ohľadu na pleť, národnostnú a rasovú príslušnosť, vzdelenie, čas pobytu, pôvod, povolanie a majetkové pomery (81. článok ústavy PER). Toto právo nemajú len duševné chorí alebo osoby súdne zbavené občianskych práv.

HLASOVACI LÍSTOK — oficiálne tlačivo, ktoré obsahuje meno všetkých kandidátov prihlásených v danom volebnom obvode. Hlasovať sa môže len na úradne ustálených hlasovacích listoch, na ktorých je pečiatka volebnej komisie.

HLASOVACIA OBLAST — jednotka vytvorená pre prevedenie hlasovania. V miestnosti oblastnej

volebnej komisie sú vyložené zoznamy voličov, aby si tito mohli zistíť, či sa v zozname nachádzajú. V tejto miestnosti sa aj hlasuje. Oblasti sú volené tak, aby sa všetkým poskytli výhodné podmienky hlasovania. Sú to najčastejšie územné jednotky od 1.000 do 3.000 občanov, ale okrem toho sa vytvarajú v nemocničiach, sanatóriach, na lodiach a dokonca na poľských zástupiteľských úradoch v zahraničí.

strouhach crčela mezi živými kořeny s opuštěnými hnizdy, takže řečku bylo možno nalézt na mapě, nikoli však v krajine.

Mladý muž měl u ruky dobrou pušku, za pasem osvědčený nůž — vyšel s ním vítězně z boje s opicemi — a čekal, až se objeví tygr, ktorý mu byl príslušen ve vesnici, vzdálené asi päť mil. Byl to osamělý tygr, podle všech výpovědí spíše melancholický než krveživný, ktorý tudy chodíval každý den dvakrát, aby se vykoupať v mäkké vodě, snad též aby se napil. To si však mladý lovec neuměl dobré predstavit, neboť věděl z knih a také už

z vlastní zkušenosť, že taková osamelá zvířata vyhľadávají k uhašení žízne vodu čistou. Měl dovoleno tygra zastřelit a on ho chtěl zastřelit, protože měl rád vítězství — jako někdo jiný má rád klid. Ležel deset hodin v houštini obklopen podivným páchem z opuštěných hnizd.

Nebylo úplné ticho a tak lovec zpozoroval príchod tygra dosť pozdě; lehké kroky zvířete, provázené praskotom lámanych větví, odlišily se od ostatního šumotu teprve, když se tygr objevil ve vzdálenosti sotva deseti kroků. Zůstal stát s kulatou hlavou skloněnou hluboko k zemi. Oči měl posazené tak daleko od sebe, jako by se mohl dívat pouze do stran jako ryby, a kůže, žlutozelená a černá, pokryvala jeho telo tak, jako by ani neexistovalo. Byla to kůže, která přímo zářila, a v jejím třpytu se skryla podstata bytosti. Mladý muž znal dosť anglickou literaturu a přirovnával zvíře k tomu, jež vystupuje v básni Williama Blahea; upustil však od té myšlenky,

(Pokračování na str. 8-9)

GYÖRGY SEBESTYEN

TYGR

Od pěti hodin ráno do tří odpoledne ležel mladý lovec v houštini a bojoval s mouchami a hmyzem kryssos, který se však vzdálí do útočné vrátil a hledal na lovecově kůži místo, kde by nakladl vajíčka, neboť tento hmyz — hezká zelená vážka — se stará, aby zajistil svému pokolení budoucnost v těle živých tvorů. Lovec to však věděl a chránil se chemikáliemi, jimiž si natřel kůži, a když se půvabná zelená vážka přeče blížila, ohnal se po ní, aniž ji ovšem zasáhl. Blízko něho začinala bažina jako přechod k vodě ukryté v rákosí. Razila si cestu v širokém řečišti, ale netekla, jen v mnoha

SLOVENSKÍ PRIATELIA

**HEĽADÁME ŠTYROCH SLOVÁKOV,
KTORÍ V JÚLI ROKU 1944, V OKOLÍ
WETLINY POSKYTLI POMOC POĽ-
SKÉMU PARTIZÁNOVI PPLUK. JE-
RZYMU ŁYZWOVI. NEPOZNÁME
MENÁ TÝCHTO SLOVÁKOV, ALE
Z OKOLNOSTI KTORÉ JERZY ŁYZ-
WA UVÁDZA VO SVOJICH SPO-
MIENKACH, AKO AJ Z ROZHODOV-
RU S NÍM POMERNE ZRETELNE SA
VYNÁRA OBRAZ JÚLOVEJ UDALO-
STI, KTORÚ BY SA DALO NAZVAT:**

Jerzy Łyzwa vtedy a dnes

Keď už stojíte pred dverami bytu v solidnom, predvojnovom varšavskom dome v Alejach Ujazdowských 26, č. b. 52, počujete klepot pisacieho stroja. Tu pracuje nad svojimi spomienkami alebo prekladmi (je prísažným prekladateľom) ppluk. v zálohe Jerzy ŁYZWA, bývalý partizán a bývalý dôstojník II. armády PV. Prichádzame k nemu tak preto, lebo chceme poznať zaujímavého človeka, ako aj preto, lebo uverejňujeme v Živote výňatok spomienok z jeho knihy Wierchami Karpat. V ovzduší početných pamiatok, ktoré sa Jerzymu Łyzwovi podarilo zachrániť rozprávame o minulosti. Prvá otázka sa týka mladosti a miesta narodenia.

— Narodil som sa v Kieleckom vojvodstve — rozpráva Jerzy Łyzwa. Môj otec pracoval v stachowickej továrnii a neskôr v Stalowej Woli. Gymnázium som navštievoval v Radomii. Vojna roku 1939 ma zastihla na školskom vojenskom výcviku. Odňať nás poslali k pomocným službám pri 72. pluku v Radomii. Keď som počul výbuchy prvých bomb na radomskej železničnej stanici kde sme hliadkovali, nemyslel som, že je to predpoved' veľa rokov trvajúceho boja s nepriateľom a mojej účasti tomuto boju.

— Aké boli vaše ďalšie osudy?

— Najskôr cúvanie na východ, päťdenné nemecké zajatie v Zamości a útek z transportu. Po tom návrat domov a skrývanie sa u rodiny. Nemci nás hľadali v Radomii, asi dostali do rúk naše služobné aktu.

— Avšak skrývanie sa nevyhovovalo mentalite takých ľudí ako vy...

— Áno, čakanie bolo oveľa horšie ako činnosť, boj. Tak teda už roku 1940 pripojil som sa k partizánskemu hnutiu v Stalowej Woli. Bol to neskôr Związek Walki Młodych, potom v roku 1942 Polski Związek Powstańczy, ktorý sa stal neskôr súčasťou Armie Krajowej. V roku 1942 početné zatýkania účastníkov podzemného hnutia nás prinutili, aby sme hľadali útočište v regulárnych partizánskych jednotkach.

— Tu je teda začiatok história, ktorá vás zaviedla až do Karpát.

— Áno. Pôsobil som v partizánskej jednotke známej ako P 32 v sútoku Sanu a Visly pod velením inž. Orla — Wysockého, ktorý žije podnes. Od 1943 do 1944 som prežil to, čo popisujem v mojej knihe, z ktorej výňatok uverejňujete.

23. apríla 1944 r. britské vojenské lietadlo havarovalo nad našim terénom. Bol to štvormotorový Halifax, ktorého posádku sme šťastne prijali. Bol som jediným človekom v našej jednotke, ktorý vedel anglicky. Z toho titulu som bol povýšený na, ako vratia Angličania, very important person, čiže veľmi dôležitú osobnosť. S týmito letcami som cestoval na územie ZSSR do Kijeva, lebo v dôsledku nášho hlásenia sovietske velenie rozhodlo, aby letci boli prehodení cez Sovietsky zväz do ich anglickej základne. Tento fakt zdôrazňujem preto, lebo splnenie tohto rozkazu nebolo jednoduché. A predsa tak sovietsky štáb, ako aj my, urobili sme všetko, aby zachránení anglicki letci sa vrátili do vlasti a mohli ďalej bojať so spoločným nepriateľom.

— Váš odlet bol určený na niekoľko dní pred znáomou bitkou v Janowských lesoch. Umožnila vám situácia, ktorá sa po nej vyvinula návrat na tieto terény?

— Skutočne sovietsky partizánsky štáb v Kijeve rozhodol v tejto situácii, aby som sa spolu s inými prestaloval do okolia Drohobycze. Skákali sme do náručia vysokých smrekov a Šukajevovej partizánskej jednotky pôsobiacej v nemeckom zázemi. Spolu s ním sme plnili tak spoločné ako aj mimoriadne úlohy, ktoré dostaala iba naša skupina. Tymto úlohami bola diverzia a prieskumné hliadky v záujemcúvajúcich nepriateľov. Naša cesta a terény pôsobnosti nás zaviedli do okolia Cisny. Tu naša jednotka bola náhodou rozbitá motorizovanými silami nepriateľa, boli to pravdepodobne jednotky, ktoré obsadzovali Duklu. Musíme zdôrazniť, že sa k nám pripojila a hrđinský s nami bojovala celá čata sloven-

ských vojakov. Vďaka nim sme šťastne putovali karpatskými cestami, lebo slovenské posádky, ktoré sme stretávali nebojovali proti nám.

— Tak teda nadväzujeme už priamo na text vašich spomienok, ktoré vedľa uverejňujeme.

— Áno, veľa vďačím niekoľkým ľuďom zo slovenskej posádky nedaleko Wetliny. Rád by som opäť, ako vtedy pri rozlúčke, poďal dlaní pomocným slovenským rukám. Vtedy, to znamená vojaci 25.—26. júla 1944 roku.

— Mohli by ste snaď spresniť svoje spomienky?

— Uplynulé štvrtstoročie vymazali mi z pamäti mnohé podrobnosti. Mohol by som len povedať, že PROFESAR mal asi 45—50 rokov a bol viac ako priesmerne výšky. Bol to blondýn s malou plešinou a svetlými očami. Nosil okuliare. STARŠÍ DÓSTOJNÍK bol skôr vysoký, asi 30 ročný, tiež blondýn s postavou typickou pre vojaka. MLADŠÍ DÓSTOJNÍK mal trochu viac ako dvadsať rokov a asi bol podporučíkom. Nepamätam sa ako vyzeral LEKÁR. GAZDOVIA boli Ukrajinci alebo Lemkovia. Dom typický — lúdia a dobytok pod jednou strechou, na stenách sväté obrázky. Toľko by som mohol pridať k spomienkam, ktoré som knižne vydal.

— A neskôr?

— Neskôr II. armáda PV. Dobývanie Nisy. Boje o oslobodenie českých zemí a návrat spod Prahy do vlasti.

— Z tohto obdobia máte aj vyznamenania?

— Áno. Grunwaldský kríž II. tr., Virtuti Militari V. tr., a tiež československý Válečný kríž priznaný terajším prezidentom ČSSR L. Svobodom.

— Boje v radoch II. armády PV ste veľmi zaujímavo popisal vo svojej knihe Od Wisłoka do Czarnej Elstery. Máte snaď nejaké želanie, v súvislosti s týmito spomienkami?

— Chcel by som stretnúť slovenských priateľov z Wetliny!

Rozprával:
MARIAN KAŚKIEWICZ

Pravdepodobné miesto stretnutia podľa Jerzyho Łyzwu

BIESZCZADY

Nakoľko cesta bola rovná, prešiel som ju klusom a opäť som vyšiel na vrch, prechádzajúc okolo nejakých domov. Vyšiel som na ďalšiu, tak isto krasnu, ešte rozľahlejšiu Wetlińsku Poloninu. Musel som prejsť dobrých dvadsať kilometrov. Boli dve hodiny po polnoci, ale napriek tomu rozhodol som sa cestovať až do východu slnka. Noc bola jasná, cesta rovná. Sirkó nepretržite eválal, a mne sen úplne prešiel. Nad ránom sme došli pod Wetlinu. Pri východe slnka som uvidel nádhernú poľanu. Zaviedol som Sirká do lesa, zložil som mu sedlo, a pustil som koňa na pašu. V lieskovej húštave som si našiel pohodlné ležisko a zaspal som. Spal som do neskorých popoludňajších hodín. Okolo piattej som vyšiel na poľanu, aby som sa zorientoval v terene. Veľmi som kuňal, ale teplota mi poklesla. Zreteľne bolo vidieť hlbokú dolinu v ktorej sa rozložila dedina. Ďalekohľadom som pozoroval domy a cestu. Naraz som uvidel bližiaceho sa človeka. Mohol byť vzďialený asi šesťsto, sedemsto metrov. Bol ozbrojený a siel cestičkou smerom k poľane. Vrátil som sa, osedlal som koňa a priviazať ho k stromu, potom som opäť siel na stanovište. Ležal som a cez optické sklá snajperskej pušky som ho pozoroval. Bol už nedaleko. Nejak čudne oblečený, krátke nohavice, svetlá košča, klobúk, na ramene puška, a v rukách niečo čo pripomínalo sieťku na motýle.

Ký čert? Čo on tuná robi a prečo ide?

Nechal som ho prisť bližšie a vtedy som spozoroval, že má vojenský opäsku, tašku na náboje a plechovú fľašu prípnutú na opäsku. Na ramenách pleciak, klobúk príponomajúci tropickú helmu, a na nose okuliare. Chytil som ho na kríž d'alekohľadu a viedol som s prstom na kohútiku. Tento človek vypadal ako vedec a nie vojak alebo partizán. A ešte siel rovno na mňa. Pred samým stromom zastal, sadol si do trávy, pušku si položil na kolenná a obrátil sa mi chrbtom. Niečo podobné sa mi nikdy nestalo. Bezhľubne som vstal a priblížil som sa k nemu. Nepočul ma. Držal som prst na kohútiku snajperskej pušky a hlavňou som ho strieľil do chrbta.

Naťakaný obrátil sa, vypustil pušku a zdvíhol ruky nahor.

— Nestrieľaj! Som Slovák!

— Čo tu robíš? — opýtal som sa.

— Som profesor, entomológ. Chcel som si zapozovať na jeleňa...

— Odkiaľ maš vojenskú pušku? — pýtal som sa ďalej.

— Som povolený do slovenskej armády. Moja jednotka je vo Wetline a ja vo voľných chvíľach zberiam hmyz a poľujem.

Tiež si vybral čas na poľovačku — pomysel som. Ale asi vraví pravdu. Nasvedčuje tomu jeho výzor a trasúce sa ruky.

— Daj ruky dolu a sadnú si! — rozkazal som.

Vzal som jeho pušku, odhodil som náboje z komory a zámok.

— Maš nejakú inú zbraň?

— Nie, nemám — odpovedal už kľudnejším hlasom.

— Ukáž vrecka!

Profesor poslušne vyprázdnil vrecká, v ktorých mal krabičku cigaret, zápalky, vreckový nožik a vreckovku.

Sadol som si vedľa neho odkladajúc snajperskú pušku. Do partizánskej fajky som začal nakladať tabák. Profesor mi ponukol cigaretu. S radosťou som si zapálil skutočnu cigaretu a vdýchl som dym hlboko. Prizerali sme sa pozorne jeden druhemu. Áno, je to typ vedca — určite. Je krátkozraky, má svetlé čestné oči a prihrbené plecia.

— Nuž čo profesor, bol by som si dnes na teba zapoľoval... Skoro dvesto metrov som sa sledoval s puškou namierenou rovno na prisia, len maličko a protipancierová zápaľná guľka bola by sa roztrhla v tvojich prsiach...

— Vidíš, — odpovedal, — e mňa sa tak ani veľmi nejedná, ale vedu by postihla strata. Práve pracujem nad dielom o hmyze žijúcom v Karpatoch.

— Branchiura, branchiata, echinodermata? — opýtal som sa.

— Si entomológ! — zvolal naráostený.

— Nie, pokušal som sa byť biológom, vojna mi to prekazila. Teraz nutne študujem vedeu o smrti. Profesorova tvár žiarila radosťou.

— Ešte si mladý. Prežiješ a dosťuduješ. Ale čo je to? — povedal a ukazal mi na nohu.

— Rana, úlomok.

— Odkedy?

— Pred šiestimi dňami.

Profesor sa naklonil nad mojich kolenom, jemne skúmal obváz.

— Vôbec by si nemal chodiť. Úlomok sedí v kosti!

— Nemal by som, ale musím!

— Maš teplotu

— Teraz menšiu, ale mám.

— Musíš dostať protitetanovú injekciu, vymeniť obváz a to ihneď.

— Kde?

— Vo Wetline, máme tam lekára.

— Ved' on sem nepride?

— Nie, ty tam pôjdeš, spolu so mnou.

Z W E T L I N Y

— Je to úplne nemožné profesor, zastrelite ma ranou do hlavy alebo od chrbta — snaď aj vtedy, keď mi budeš vymieňať obväz.

— Mladenc môj, sme Slováci. Neviem kto si, môžeš nám veriť alebo nie. Nie som už mladý, mal som študentov v twojom veku, prednášal som na nejednej univerzite. Chcem ti pomôcť a musíš ma počúvnuť. Zmráka sa, pôjdeme spolu, ostaneš na začiatku dediny a tam ti dovediem lekára. Pôjdeme prý, lekár za mnou. Priprav si svoje smrteľné rekvia a strelis najprv do mňa, ak fa sklamem. Súhlasíš?

Chvíľu som rozmyšľal a rozhodol som sa.

— Áno, profesor, len si zoberiem koňa.

Profesor zbral do ruky uzdu môjho koňa a ja som si cez rameno prehodil pušku. Pretože som kužhal, musel som si sadnúť na koňa.

Schádzali sme strmou cestičkou do wetlinskej doliny. Slinko zapadlo a nebo zakryli mraky. Priehádzala búrka. Kym sme došli k prvemu domu na okraji dediny pocitili sme prvé kvapky dážďa. Profesor ma skryl s koňom za plotom, a sam vošiel do gazdovstva. Dom, pri ktorom sme zastali stal na malom pahorku obrátený chrbtom k ceste. Bol ohrazený nízkym plotom, s malou ovocinárskou záhradou na klenutom teréne. Keď silueta profesora zmizla za domom, vytrhol som zo sedla samopal a chytí som zásobník. Snajperskú pušku a profesorovu pušku som zavesil na sedle. Napriek tomu, že som bol ranený preskočil som plot a skryl som sa za druhým rohom domu. Sirko stal kľudne priviazaný k drevenému plotu. Napriek všetkému nedôveroval som ľuďom. Uplynulo už niekoľko sekúnd odkedy profesor vošiel do domu a nič sa nedialo. Myšlienky sa mi tlačili do hlavy. Ak pôjdnu ku koňovi, postrieľam ich, ak pôjdú rovno na mňa, a bude ich viac ako dvaja — tiež zabijem! — myšiel som si.

Kehútik bol odistený, náhradný zásobník som si zastrčil za opasok a pripravil som si granát. Tičučko som sa plazil pozdĺž bočnej steny. Na stene bol oblok, zatiaľ tmavý. Za rohom pod stenou sedeli dva ľudia, a fajčili potme cigarety. Počul som tichý rozhovor. Profesor bol vo vnútri a tiež s niekym rozprával. O chvíľu obaja vošli do izby, ktorej oblok vychádzal na stenu pod ktorou som stal, zapálili zápalku a potom sviečku. Nepočul som čo rozprávajú, ale videl som tváre rozpravajúcich. Kludnú, zamyslenú profesorovu tvár a pri ňom človeka v spinavozelenej uniforme. Oprel som hľavu samopalu na sklo obloka a namieril som profesorovi na prsa. Už po druhýkrát tento deň veda je v nebezpečenstve a môže ju postihnúť nenahraditeľná škoda. Nezávisi to však od dôležitosti profesora alebo hodnoty jeho vedeckej práce, ale od obyčajných vlastností ľudského charakteru, pravdovravnosti a čestnosti. Rozpravajúci ľudia nepozreli na oblok. Snáď je to aj lepšie pre nich. Tváre mali kľudné, nemihol sa na nich ani tieň rozčúlnia alebo chytráctva. Po krátkom rozhovore odísli z izby. Obišiel som roh domu. Ohník horiacej cigarety som uvidel vo vzdialenosťi dvoch metrov, druhý hned vedľa neho. Profesor so sprievodcom sa skrýli za druhým rohom. Vyšiel som s namierným samopalom.

— Stojte! Ruky here! Pod stenu!

Sediaci poslušne splnili rozkaz. Spozoroval som, že jeden z nich bol v uniforme.

Spoza domu som počul tichý hlas profesora.

— Partizán! Partizán!

— Tu som profesor! Chodťte prý!

Profesor vošiel do pivtora, za ním ostatní. Šiel som za nimi a viedol som celú skupinu s prstom na kohútiku. Spustil sa leják. Sirko mokol priviazaný k plotu. Boli sme v izbe. Posadil som dvoch vojakov spolu s majiteľom gazdovstva pod stenou. Profesor zakryl obloky a zapálil lampa. Do izby prišli aj dve ženy.

— Dobrý večer, — povedal som, ale samopal som nevypustil z rúk.

— Dobrý večer, — odpovedali neisto.

— Profesor, zavedťte môjho koňa do izby — máte na to dve minuty.

Profesor sa rýchle vzdialil a tak isto rýchle sa vrátil.

— V poriadku?

— Áno, — odpovedal kľudne a sadol si vedľa ostatných. Sadol som si naproti nemu k stolu, položil som samopal a vedľa neho granát.

— Prepáčte mi túto ostražitosť, — začal som rozgovor.

— Je to pochopiteľné, — povedal dôstojník, profesor sused. My sme tiež vojaci a vieme, že nemôžete nám dôverovať. Môžeme vám pomôcť?

— Potrebujem potraviny, cigarety, nemám batérie a mapy.

— Okrem toho ošetroenie nohy a niekoľko obvázov — pridal profesor.

Dôstojník, človek pomerne mladý, inteligentný, s prijemnou tvárou odpovedal:

— Potraviny vám dáme, baterku a cigarety tiež. Mapu, žiaľ, nemôžeme. Máme len jedinú mapu, a budem ju potrebovať.

Len teraz som spozoroval, že obidva dôstojníci majú zbraň.

Je to šialené riziko, ale skutočne nemôžem ich požiať, aby si snáli opasky. Bude to cena dôvery — avšak nepožiadam.

Dôstojníci sa chovali prosté ohromne. Rozhodol som sa celkom. Poprosil som, aby mi dali britvu, nožičky a zrkadlo. Sediac oproti dôstojníkom, profesorovi a gazdovi pristrihol som si bradu, fúzy a vlasy. Potom som si vyhol tvár a podbradok. Zatiaľ gazdina položila na stôl hrniec horúceho mlieka a bochník chleba. Odstrčil som samopal, granát som mal na dosah ruky. Potom som sa opýtal:

— Pán profesor je tu na mieste lekár?

— Áno, je to tento pán — odpovedal a ukazal na druhého dôstojníka.

— Nástroje a obväzy máte tu?

— Ziaľ nie.

— Kto ich môže priniesť? — spýtal som sa.

— Ak dovolíte pôjdem ja — ponukol sa profesor.

Pozrel som sa na prvého dôstojníka. Sedel kludný a ovládnutý.

— Dajú profesorovi všetky veci o ktoré som prosil, spolu s obväzmi a nástrojmi?

— Asi ano, — odpovedal, — musíme ale napísť listok.

Opäť strašné riziko.

— Snaď by sa to dalo vybaviť bez listka

— Pokusím sa, — povedal profesor.

— Súhlasím, s podmienkou, že určime čas návratu. Stačí vám štyridsať minút? Myslím, že sa vám podarí vybaviť to skôr, ale dohodneme sa na štyridsiatich minútach.

Vonku len sa tak lialo. Profesor vybehol z izby len tak, ako stal. Vypil som mlieko a uvedomil som si aká paradoxná je situácia. Tito ľudia skutočne mi chčú pomôcť a ja sa chovám ako gangster z treforadého filmu. Ak by ma chceli zneškodniť, mohli to už dávno urobiť. Neurobili tak z mnohých dôvodov. Za prvé — chčú mi pomôcť a sú to poriadni ľudia. Za druhé — prehrávajú vojnu a front je blízko. Nemci ich zapojili do svojej armády, slúžia bez presvedčenia, snaď aj proti svojmu presvedčeniu. Za tretie — vidia vo mne takého istého vojaka, akými sú aj oni. A preto chčú mi pomôcť. Treba viacej dôvery.

Vstal som a s úsmevom som si prosil dodatočnú porciu mlieka. Dostal som a poprosil som Slovákov, aby ma ponukli cigaretou. Zapálili sme si. V oblačoch dymu sme začali diskutovať. O všetkom — o fronte a o ich situácii, o tom, čo by mali urobiť a ako sa zachovať v súčasnej situácii. Porozprával som im, že som bol na Slovensku, že som videl ich kolegov bojujúcich v našich radoch, a to, že Nemci prehrávajú a ich koniec je blízky. Súhlasili so mnou. Aj oni by šli do lesa, ale nie je to otázka úteku jedného človeka. Keď sa nesie zodpovednosť za celý prápor, útek dôstojníka bol by len bezvýznamnou dezerciou. Chcel by ísť, ale spolu s ľuďmi. Je taká situácia, že majú odísť z Wetliny a vrátiť sa na Slovensko. Práve tam utečú a budú bojať proti Nemcom.

Dvere sa otvorili a stanul v nich úplne premičený profesor. V ruke mal košík, a na ramenách plecniak.

Dávno som nevidel takú nádheru. Štyri bochníky vojenského chleba, údený bôčik, konzervy, štyristo cigariet a dokonca aj baterka.

Lakár vybalil nástroje, gazdina rozdúchala oheň a vyvarila ich. Koženú nohavici mi prestrihli, z rany odviazali zoschnuté obväzy. Prišlo mi zle od samého pohľadu na moje koleno. Rana bola fialovo-modrá, koleno opuchnuté a hnisavé. Dali mi prioritovanú injekciu a druhú proti bolestiam. Lekár položil moju nohu na lavici a vytiahol oceľovú sondu.

— Bude vás to bolieť! Podržte ho.

Zabudol som na samopal, odistený granát a na všetko ostatné, keď sa oceľová ihla ponorila do rany a zaškrabla o kost. Zreval som od bolesti a omdlel som. Keď som sa prebral, ležal som na gazdovej posteli a pri svetle lampy sedeli tí istí ľudia. Nikto nechýbal. Bol profesor, veliteľ slovenského príporu, dôstojník-lekár, gazda a dve ženy. Na stoličke vedľa mňa položili môj granát a samopal.

Dovoľte mi neznámi, nádherní ľudia, aby som vám dnes, po toľkých rokoch podával! Odpuste mi moju nedôveru!

Vďaka vám som opäť začal veriť v človeka.

* * *

Zobudil som sa a pozrel som na hodinky. Boli tri hodiny ráno. Gazda, dôstojníci a ženy spali posediačky. Bdel len profesor. S veľkou námahou som vstal. Cítil som sa oveľa horšie, ako pred operáciou. Pevne obviazaná noha nechcela sa vpratiť do čízmy. Avšak dlhšie som nemohol zostať vo Wetline. Okrem Slovákov boli tu aj Nemci. S pomocou profesora som sa zbalil a vysadol na Sirka, ktorý vobec nechcel odísť od plného váľova. Ešte poprchavalo, keď pri bráne som sa lúčil s profesorom. Bezkal ma ako syna a požehnal.

(Výňatok z knihy Jerzyho Łyżwy Wierchami Karpat, vydavateľstvo: Instytut Wydawniczy PAX, r. 1964)

L'UDIA • ROKY

UDALOSTI

DUBEN — APRÍL

- 1.IV.1809 — narodil sa N. V. Gogol, veľký ruský kritico-realisticus spisovateľ a dramatik (umr. 4.III.1852),
 1.IV.1750 — narodil sa Hugo Kołłątaj, popredný filolog osvetenej doby v Poľsku, filozof, spisovateľ, politicko-osvetový činiteľ, zakladateľ radikalného klubu Kuźnica (Kołłątajowska),
 2.IV.1827 — narodil sa v Beckove Dionýz Stúr, najvýznamnejší slovenský geológ a botanik (um. 29.IX.1875),
 2.IV.1856 — rozšírili sa v Bratislave prvé plynové lampy,
 2.IV.1963 — vypustili sa v Sovietskom zväze kozmickí raketu k Mesiacu — Lunu-4,
 4.IV.1794 — víťazstvo povstalcov pod Racławicami pod velením T. Kościuszka (v Miechovskom okrese), v ktorom významnú úlohu spinili kosynieri,
 4.IV.1945 — Bratislava bola oslobođená Sovietskou armádou,
 4.IV.1945 — bolo oslobođené Maďarsko od nemeckých vojsk, štátny sviatok Maďarskej ľudovej republiky,
 4.IV.1945 — v Košiciach bola utvorená prvá Československá vláda Národného frontu Čechov a Slovákov,
 5.IV.1945 — bol vyhlásený Košický vládnucí program, ktorý vyslovil zásady vývoja oslobođenej ČSR ako ľudovodemokratickej republiky dvoch rovnoprávnych národov Čechov a Slovákov,
 7.IV.1348 — bola založená Karlova univerzita v Prahe,
 7.IV.1949 — Sejm PFR prijal zákon o likvidácii analfabetizmu,
 8.IV.1965 — bola podpisana vo Varšave nová dohoda o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci medzi Poľskom a Sovietskym zväzom,
 9.IV.1943 — vznikol v Moskve Zväz poľských vlastencov, emigrácie v ZSRR. Bolo to popri domácom druhé ľavicové stredisko boja za oslobođenie Poľska. SPV sa obrátil na sovietsku vládu s prosbou o povolenie na utvorenie v ZSRR divízie T. Kościuszku. SPV existovalo do roku 1946,
 10.IV.1525 — Prušský hold. Veľký križiacký majster Albrecht Hohenzollern prisľubil v Krakove po římskom kráľovi Zigmundovi poslušnosť,
 10.IV.1944 — v ZSRB bol ustanovený 1. Československý armádny shor, ktorého jednotky sa vyznačili v početných bojoch a prispeali k oslobođeniu Československa,
 12.IV.1961 — prvy kozmický let okolo zeme Jurija Aleksejeviča Gagarina (1934-1968) na kozmickej lodi Vostok,
 13.IV.1945 — Sovietska armáda oslobođila od hitlerovských okupantov hlavné mesto Rakúska — Viedeň,
 14.IV.1452 — narodil sa Leonardo da Vinci, veľký taliansky renesančný sochár, maliar, architekt, matematik a anatóm (um. 2.V.1519),
 15.IV.1718 — narodil sa v Terchovej František Adam Kollar, slovenský historik a knihovník (um. 25.VII.1783),
 15.IV.1940 — na sever od Narvika (Nórsko) pristala anglicko-francúzsko-poľská eskadra,
 15.IV.1818 — v Prahe bolo založené Národné múzeum (pôvodne vlastenecké, potom České múzeum a napokon Muzeum Kráľovstva Českého),
 16.IV.1886 — narodil sa Ernst Thälmann, vodca nemeckého proletariátu a Komunistickej strany Nemecka, bojovník proti fašizmu, zavraždený po 11-ročnom väznení 18.VIII.1944,
 16.IV.1945 — začala sa ofenzíva Sovietskej armády na Berlin. Spolu so Sovietskymi armádami v Berline bojovala aj 1. poľská armáda. Jednoty 2. Poľskej armády bojovali v oblasti Budíšina a Dražďan,
 16.IV.1945 — poľské vojská dobyli Nysu a Odru,
 17.IV.1772 — narodil sa Vojtěch Nejedlý, český básnik a spisovateľ z čias národného obrodenia. Písal balady, elegie, ódy, rozsiahle epické básne (um. 7.XII.1844),
 17.IV.1794 — Varšavská insurekcia,
 18.IV.1892 — narodil sa Bolesław Bierut, prvy tajomník UV PZRS a významný poľský štátnik (um. 12.III.1956),
 19.IV.1789 — narodil sa v Jasenici Martin Hamuljak, zaslúžený organizátor slovenského kultúrneho života, zakladateľ Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej (um. 31.III.1859),
 19.IV.1943 — povstanie vo varšavskom gete,
 20.IV.1788 — narodil sa v Trnave Juraj Albert Haulik, slovenský národný buditeľ a organizátor kultúrneho života (um. 11.IV.1869),
 20.IV.1868 — narodil sa Adolf Warski, vlastník Jerzy Adolf Warski, významný činiteľ SDKPiL a KPP (um. 1937),
 20.IV.1943 — pomáhajúc bojujúcemu getu vo Varšave skupina Ľudového gardy L. Waryńskiego pod vedením Františka Bartoška (Jacka) zničila hitlerovské hniezdo fažkého guľometu na ulici Nowiarskej,
 22.IV.1870 — narodil sa v Simbirsku (dnes Uljanovsk) Vladimír Il'ič LENIN, vodca svetového proletariátu, tvorca leninizmu a zakladateľ Sovietskeho zväzu, prvého socialistického štátu na svete (um. 21.I.1924 v Gorkach),
 22.I

V TIENI OD

KEĎ V DECEMBRI MINULÉHO ROKU BOL V PERU VOJENSKÝ PUČ NIKTO NEOČAKÁVAL VÄCŠIE ZMENY, NAJMÁ PRETO, ŽE POČETNÉ PREVRATY V JUHOAMERICKÝCH KRAJINACH NEMENILI VNÚTORNÉ POMERY A NERUŠILI DOBRÉ STYKY SO SEVERNOU AMERIKOU A JEJ KONCERNAMI. NARAZ VYBUCHLA BOMBA. VYSVITLO, ŽE TÁTO KRAJINA CELKOM VAŽNE SA USILUJE VYMÁNIŤ SPÓD HOSPODÁRSKEJ NEZÁVISLОСTI USA. VLÁDA GENERÁLA JUANA VELASCO ALVARADO ZOŠTÁTNILA NAFTOVÉ BANE, DOTERAZ EXPLOATOVANÉ SEVEROAMERICKÝM KONCERNOM IPC A POŽIADALA ODSKODNÉ VO VÝŠKE SKORO 700 MLN. DOLÁROV ZA 44 ROKOV NELF-GÁLNEJ ČAŽBY PERUÁNSKEJ NAFTY TÝMTO KONCERNOM.

AVŠAK IPC NEREZIGNOVAL, ZAŽALOVAL VLÁDNE ROZHODNUTIE A... PROCES PREHRAL. MEDZITÝM PÔDU PATRIACU IPC ZAČALI PREDÁVAŤ NA SPLÁTKY BEZZEMNÝM INDIÁNOM. TOTO UŽ BOLO PRE AMERIČANOV PRIVEĽA. TLAČ ZAČALA S PROTIPERUÁNSKOU KAMPAŇOU. K AKCII SA PRIPOJIL AJ STÁTNY DEPARTEMENT VO WASHINGTONE A POHROZIL, ŽE PRESTANE PERU VYPLÁCAŤ POMOC VO VÝŠKE 25 MLN. DOLÁROV ROČNE, AK NACIONALIZÁCIA PERUÁSKej NAFTY NEBUDE ODVOLANÁ. TIETO POŽIADAVKY BOLI ZAMIETNUTÉ. ZAČALI ROKOVANIA — O KTÓRÝCH PÍSALA DENNA TLAČ, A KTORÉ POZORNE SLEDUJE NIELEN PERUÁNSKÝ LUD, ale aj ostatné krajiny Južnej Ameriky. ABY SME SA S PERU ZOZNÁMILI, UVEREJŇUJEME V SKRÁTKE JEHO DEJINY.

TYGR

GYÖRGY SEBESTYEN

(Pokračovanie ze str. 5)

neboť tento tygr když se o krok přiblížil, neměl na sobě nic démonického. Bylo přímo trapné, jak jeho vzezření postrádalo veškerou mystiku, kterou si ho lovec opředil; široká hlava, za níž se vleklé velmi protáhlé tělo, jako by se objevil čtyřnohý had.

Vážka byla připravena, nůž vytažen z opasku a lovec čekal několik vteřin, pozoruje oběť se zalíbením čistě dětským. Vážka, která zmizela, vynořila se opět v paprsku světla nad tygrem, a to platilo jako dobré znamení.

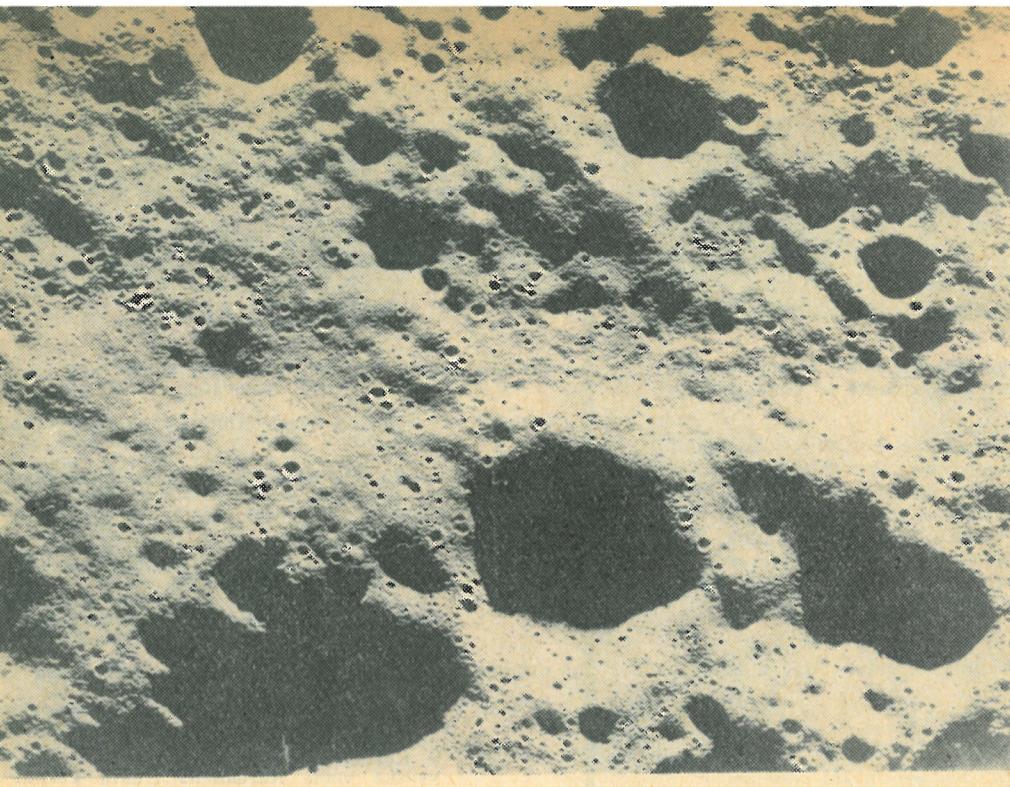
Kohoutek pušky pod tlakem ukažováku pravé ruky se pohnul, zazněl hlasitý výstrel bez ozvěny, lehký dým se zdvihl a zase se rozplynul.

Zvíře bylo beze všech pochyb ráno, a rána musela být smrtelná. V minutě po výstřelu viděl mladý lovec dva dokonalé kulaté průstřely, jeden uprostřed čela, druhý v pravé pleci. Mozek a vnitřek těla byly porušeny, krev v kulatých otvo-

rech se objevila nejprve praménky, pak onikla říla mocný pr. Hlavámachnutím šířeho špřetřena, na li se u pruh, ve které se odr

Vážka se sna do r a zmizela v jin zříd měl zachvět, piklesno a zvolna, s olenou tl nou. Lovec c. — Se nepohnula, neštala s neztratila nadou vla nila níže hlavu se n stíhlá vážka střet obje slá se do vzdá s kří něnými krví.

Lovec se polal na kající mechanik v široku na jeho žápi; byly a deset minut, když si projít hlavou ihlelal, stalo tak, jak to možn Cekání, výstřely, vše připravené a hanicky za sebou; byl jist, že jen několik v, a ty ztrát krve.

Na snímku časť Mesiaca vyfotografovaná americkými kosmonautami (foto-Archív)

NAD NÁMI KOSMOS

Dne 12. dubna roku 1961 byl uskutečněn první kosmický let na světě sovětském občanem Jurijem Gagarinem, který s lodí „Vostok 1“ obletěl jedenkrát naší zeměkouli. Od té doby uplynulo teprve osm let. V té krátké době byli jsme však všechni svědky mnoha odvážných a úspěšných experimentů na úseku ovládání kosmosu člověkem, jež teoreticky připravily sovětská a americká věda a uskutečnili odvážní lidé. Následovaly tedy delší lety okolo zeměkoule, opuštění kosmické lodi a pobyt v mezihvězdém prostoru, let kolem Mesiaca a přesedenutí z jedné lodi do druhé po jejich spojení. Člověk také vyslal řadu sond bez posádky na Měsíc, Venustu a na Mars. Byly první oběti. Jednou z nich je také pionýr kosmosu Jurij Gagarin.

STOLETÍ, VE KTERÉM ŽIJEME

vyznačuje se celou řadou technických úspěchů. Připomeňme si nejdůležitější události technického rázu z let 1901 — 1961, to znamená do roku, ve kterém byla provedena epochální věc — SSSR uskutečnil první v historii kosmický let člověka po oběžné dráze kolem zeměkoule.

Rok

- 1901 — v USA byl uskutečněn první řízený let v letadle s benzínovým motorem.
- 1922 — první pokusy s vrtulníky
- 1923 — první rozhlasové vysílání
- 1926 — v Anglii byla poprvé veřejnosti předvedena televize
- 1934 — v Anglii vznikají základy radaru
- 1936 — první zvukový film v přírodních barvách
- 1940 — v Anglii a v Německu vznikají první konstrukce letadel s tryskovým motorem
- 1942 — ve Spojených státech byl zahájen provoz prvního atomového reaktoru, nazývaného tehdy atomovým proudem
- 1945 — v USA začal pracovat první automatický matematický stroj t. zv. „elektronový mozek“
- 1950 — v USA jsou instalována první zařízení pro barevnou televizi
- 1954 — v SSSR začíná pracovat první na světě atomová elektrárna, dodávající el. energii pro průmysl
- 1954 — v USA zahájila plavbu „Nautilus“, první ponorka s atomovým pohonem
- 1957 — v SSSR byla umístěna na oběžné dráze první zemská družice, která otevřela naši civilizaci epochu kosmonautiky
- 1959 — v Anglii je předveden první „polštárovec“ — vozidlo vznášející se a pohybující se několik desítek cm nad zemí pomocí vzdušného polštáru
- 1961 — SSSR uskutečnuje první kosmický let člověka

V PŘEDSÍNI ZEMĚ

Vybrali jsme pouze patnáct vynálezů z mnoha těch, které byly vynalezeny v tomto období a které mají skutečný vliv na rozvoj naší civilizace. Každý z nás si jistě myslí, čeho se asi dočkáme v příště době, když údolí mezi jedním a druhým technickým úspěchem se neustále zkračují. Žije ještě přece celé pokolení lidí, kteří si pamatují dobu, kdy telefon, rádio, automobil nebo vlak budily vše-

M. K.

DVEKÝCH ANDOV

Peru sa nachádza nad Tichým oceánom. Je to hornatá a rozľahlá krajina, tretia čo do rozlohy v Južnej Amerike a má tri zemepisné oblasti s rozdielným podnebím a tvárom terénu. Hlavným mestom Peňa je jeho najväčším prístavom je lima.

Núzemi dnešného Peru sa voľalo: rozvinula vysoká civilizácia Inkov, dedičov oveľa starších kultúr. Náboženstvom tohto ľudu bol kult boha slnka Inti, ktorého považovali za božského predka dynastie Inkov. Inkovia tiež verili, že vodkou dňovo jestoval stvoriteľ Inkov menom Kon-Tiki Viracocha. Zosípil vrah z nebies v podobe bieleho bradateľa človeka, aby učačil ľudom ich život plný utrpenia. Keď však neskôr jeho synovia pôvabili nevŕtak, opustil ich krajinu a dplával morom na Západ. Avšak počasie sa vrah vrátil, aby zjednotil všetky kmene v jednu rodinu žijúcu v mieri. Tento mýtus stal sa pre Inkov zhoubný keď prišli Španieli, o ktorých počiatok myslili, že je to Viracocha.

Počiatky dejín Inkov presne nepoznáme. Podľa miestnej tradície spisanej španielskymi kronikármi, ich štát s hlavným mestom Cusco, ležiacim v nadmorskej výške

2.500 m, založil okolo roku 1100 jeden z najvýznamnejších vodecov indiánskych kmeneov, pomenovaný svojimi krajanmi Monco Capac, to znamená „vodca slnka“. Tristo rokov neskôr štát Inkov tvorili mnohé podmanené kmene, ktoré mali odlišné náboženstvo, zvyky a jazyk obývajúce nielen územie Peru, ale aj dnešného Ecuadoru, Bolívie, severného Chile a severo-východnej Argentíny.

Viera Inkov bola mierna a tak isto sa chovali aj oni na podmanených územiaciach. Snažili sa o ich zjednodušenie v jednom kráľovstve a viedli rozumnú politiku, ktorá súčasne svedčí o praktickom zmysle Inkov. Neničili porazených a nerujovali ich hospodárstvo, ale zapájali do celonárodného administračného systému. Vôbec nenarušovali ani miestne vierovyznania. Naopak, bohom podmanených kmeneov budovali svätyne v Cusco a uctievali ich, ako príbuzných boha Inti. Najčastejšie tiež ponechávali moc v rukách podmanených kráľov a kmeneových vodcov, ich priačen si zaistovali tak, že im dávali za manželky ženy z kráľovského domu a priznávali všetky privilégia Inkov. Zároveň z Cusco prichádzali učitelia, ktorí učili spoločnú štátu reč. Ale povstania búriacich sa kmeneov tlmiili Inkovia surovou a s vypočítavosťou, aby preliata krv bola výstrahou a upozornením pre ostatné podmanené národy. Kmene, ktoré upozorielovali že sa chcú vzbúriť, presfahovali dokonca do iných oblastí krajiny. Avšak usilovali, aby zachovali pre nich podobné klimatické podmienky nakoľko Inkovia sa naučili, že človek z hór neznáša vlhké primorské podnebie a opačne, človek, ktorý vždy býval pri mori zahynie v surových podmienkach vládnúcich na andských výšinách. Starali sa tiež, aby tieto presídlenia neprinášali škody kmeneovému hospodáreniu.

Všetka moc Inkov bola sústredená v rukách kráľa, ktorého považovali za potomka slnka a obklopovali ho božskou ctou. Tradície a poriadok v štáte chránila najvyššia spoločenská vrstva, vyvodiaca sa z najbližších a ďalších príbuzných kráľovskej rodiny, ako aj spomedzi dávnych vládcov podmanených zemí a ich potomkov. Pre štátu službu boli pripravovaní veľmi intenzívne a výestranne. Popri svetskej hierarchii bola početná aj cirkevná hierarchia. Inkovia nepoznali mince a všetky záväzky platili výrobkami, dane zasa kolektívnu prácou.

Najväčším dobrom v štáte Inkov bola pôda, ktorá obklopovali najvyššou ctou, ako jediný prameň života. Nemohla byť súkromným majetkom. Ľudia ktorí ju obrábali boli organizovaní v obecných pospolnostiach v operej o spoločné vlastníctvo pôdy. Hoci Inkovia nepoznali pluh,

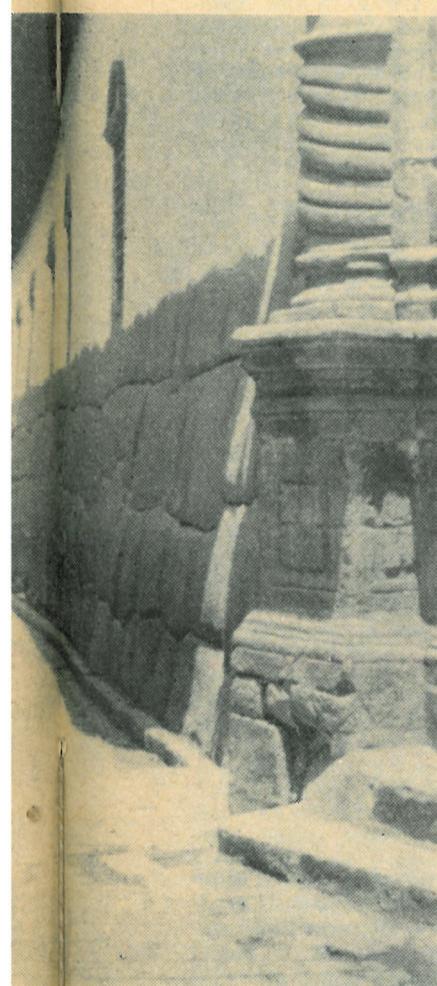
koleso a ľažné zvieratá, ich rolnictvo bolo na vysokej úrovni. Ešte dnes prekvapujú nádherné skalné terasy vytesané horami na andských úbočiach a prikryté prstou, ktorú dovážali so vzdialencov dolín, vodné nádrže a zavodňovacie kanály, ktoré prebiehali horami, tunelmi a dolinami.

Výborne cesty viedli cez horské pásma často vo výške 5.000 metrov, dolinami, púštami a morským potrežím s mostami zavesenými nad priepastami hlbokých kaňonov a strmými brehami riek. Tieto cesty spájali hlavné mesto s najvzdialenejšími oblasťami krajiny a rozbiehali sa vo vysokohorské dopravné tepny. Pozdĺž cest boli hostince pre cestujúcich. Boli v nich spálne, veľké sály, jedálne a sklady pre potraviny. Každých 2.500 metrov načádzali sa pri cestách poštové stanice v ktorých deň a noc bdeli kráľovskí posli. Svoj úsek cesty bezali odovzdávajúc z ruk do ruk hlásenia. Denne zasielka mohla dojsť na vzdialenosť 380 kilometrov. Podľa potreby Inkovia súrne správy vysielali optickým šifrom pomocou ohňa, dymu alebo konkávnych zrkadiel. Týmto spôsobom každá správa odoslaná zo vzdialenosť 3.000 kilometrov prichádzala do hlavného mesta za 3 hodiny. Stáne hranice strážili kamenné pevnosti a horské strážnice.

Toto všetko sa zmenilo v rumy, štát Inkov bol zničený, keď roku 1531 na morskomobreží pristali Spanieli. Pod velením Francisa Pizarra podmanili si celú krajinu, jej obrovské bohatstvá odvezli španielskemu kráľovi a ľud zmenili na nevolníkov. Keď na arénu dejín prišlo 19. storočie a Peru sa opäť stalo nezávisle, jeho význam klesol na druhodné miesto na území Južnej Ameriky.

Dnešné Peru to je predovšetkým dedičstvo po španielskych konkvistádoroch a výsledok neskoršieho vladárenia miestnej oligarchie stále upevňujúcej svoje zväzky a záujmy so severoamerickými monopolmi. 6 miliónov indiánskych potomkov Inkov, čiže polovica obyvatelstva dnešného Peru žije v podmienkach krajnej biedy a veľkej zaostalosti. Viac ako polovica perúanskych detí zomiera pred ukončením 5 rokov a priemerná dĺžka života činí len 39 rokov. Obyvatelia vlastnia len malé percento pôdy. Hlad po zemi je teda všeobecny, ale vo výsledku feudálnej štruktúry zdedenej po španielskych konkvistádoroch až 83 percenta celej pôdy vhodnej pre obrábanie sa nachádza v rukách perúanských velkostatkárov. Obrovské množstvo prírodných bohatstiev umožňuje rozvoj baníctva a priemyslu, ostatne slabovo rozvinutého, zoskupeného hlavne v rukách severoamerických koncernov. Patri k nim aj perúanska nafta.

ADAM ADAMEC

vila najprve ako malý žak ponikla srstí a tvořou. Hlava byla ako široké štěteček. – Selma se však iechystala se ke skoku, d sebou vládu, nesklo- vu. Nic se nestalo. Také se opäť objevila a vzne- duchu s křídly poskvr-

podívala na hodinky, ti- nicky v širokém remien- zápešti; byly tri hodiny. Nechal si celý přibeh u a shledal, že se vše k bylo možno očekávat. Řel, rány, vše bylo jako mechanický přesně šlo l si just, že může trvat vteřinu, a tygr podlehne

Také se mu kmitlo hlavou, ne- trpí-li snad on pomatením smyslů, ale tikání hodinek, dotyk pušky a také zvolna k nemu pronikající pach krve svědčily o opaku. Během dalších vteřin, pak i minut, ležel bez pohnutí a pozoroval tygra; ten se však nedal rušit. Udeřil ocasem, sklonil a zdvihl hlavu a zívl tak důkladně, že se ukázala žebra. Lovec namířil a vystřelil dva další náboje do lesknoucího se předmětu. Dvě nové rány se otevřely v kůži a krvácely a tygr se s nimi procházel po mýtině. Udeřil půlkruh, aniž se přiblížil, jako by to byl býval někdo jiný, kdo střílel a někdo jiný, kdo byl zasažen; jako by k nemu patřily dvě bytnosti: jedna, jež krvácela, druhá, která nic nepozorovala.

Střelec nechal sklonznotu zbraň podle sebe; klíčil v něm podivný strach, jiný než z raněného zvířete. Začalo se mu zdát, že on sám byl napaden tygrem, že leží těžce poraněn v houští a život že prchá z jeho těla; cítil to tak jasně a bez věškere bolesti, že začal uvažovat,

nepatrí-li rovněž k nemu samému dvě bytnosti — jedna existující jako lovec, druhá, která nemá jméno, ale ovládá ho tím silněji, čím více u něho roste pocit slabosti. Konečně se s touto druhou bytností dokonale ztotožnil a věřil, že vše vzniklo jen v jeho představách: testa, zprávy, které získal, čekání i střílení, a že ve skutečnosti sem přišel ten druhý; on sám, že je v rodném městě a s tímto druhým je spojen pouze myšlenkami, ale tak silně, že téměř nerozeznává hranice. Poněvadž však nebyl zvyklý na takové úvahy, zmocňovala se ho hrůza, nikoliv z tygra, který zůstal na svém místě, ale z možnosti zůšlení. Srdce mu hlasitě tlouklo, pocítiloval rozvíření krve od špiček nohou až do spánků.

Poznával, že zabloudil do životní dráhy, která není jeho. Byly to úvahy kohosi cizího a jejich mechanika ho strhla s sebou a zavedla až sem. Tento cizinec nebyl rovněž skutečný člověk, ale kdosi, jenž se zrodil pouze v představách, v jeho vlastní

fantasii, která se však odpojila od jeho výlu a tak byla též cizí. Fantom vzniklý z jiného fantomu, rozholil mladý muž. To byla ujasněná myšlenka, a tato jednoduchá formule ho tak dalece uspokojila, že přišel zase k sobě.

Měl ještě v zásobě tři náboje a vystřelil je na zvíře. Jeden z nich však zřejmě zabloudil a trefil ptáka, kterého lovec před tím neviděl a jehož tělo spadlo na zem těsně vedle tygra. Tygr mrtvého ptáka očichal, zdvihl hlavu a zařval. Byl to jediný zvuk, který vydal, z počátku temný, dozvívající kivilíp. Pak stejně tak lehce jako přišel, tygr odešel. Zmizel v houští, zanechávaje za sebou těžký zápací, který se mísil s pachem bažiny.

Lovec zůstal ještě chvíli ležet, pak se vrátil do vesnice, zaplatil za pronajatý pokoj, a dostihl právě včas lod, která ho měla dovézt domů. Třetího dne se ho jeden ze spolucestujících během řeči vyptával na jeho lovecké zážitky. Mladý lovec mu vyprávěl o svém zápase s opi-

cemi a různé historky, které slyšel od jiných loveců. O tygru se při tom nezmínil.

Přes to se zvíře objevilo ještě téhož večera.

Stálo na drátěném laně mezi stožárem a vykládacím ráhnenem. Núž připravený, blížil se mladý muž pomalu ke stožáru, vystoupil na provazový zebřík a šplhal vzhůru. Nešetřil silou, dostal se brzy na poslední příčel a přitiskl se ke stožáru. Cítil, jak se lod lehce zachvěla. Tygr stál vysoko nad ním na neviditelném drátě. Mladý muž vytáhl núž a přidržuje se pevně levici stožáru, mrštil nožem vzhůru. Núž s lesknoucí se čepelí letěl přímo k tygrovi a zmizel. Tygr stál dál nelehce pohnutě v teplém vánku. Jeho zelenozloutá kůže se třpytila ve večerním soumraku. Mladý muž šplhal výše, dostal se až ke zvířeti; pak ho už nikdy nikdo nespátril.

Přeložila Zd. PÁNKOVÁ
Ilustroval V. PITTER

VÝZVA ČLENOM KSČaS

Predsedníctvo Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku na spoločnom zasadnutí s Hlavnou revíznu komisiou, ktoré sa konalo v Krakove v dňoch 1.-2. marca t.r. sa obrátilo so slávnostnou výzvou k všetkým členom Spoločnosti, k českej a slovenskej národnostnej menštine v Poľsku, aby sa plne zapojili k činom pre učenie 25. výročia P.R.

V schválenej výzve predsedníctvo ÚV KSČaS konštatuje, že na výzvu varšavských hútnikov celou prajinou prebieha vlna spoločenských a výrobných záväzkov, ktoré podpísujú pracujúci v mestách a na vidieku. Súčasne z celej krajiny plynú informácie o priebehu plnenia týchto záväzkov, ktoré podpisali všetky vrstvy spoločnosti.

V týchto záväzkoch nemôžu chýbať ani členovia našej Spoločnosti — hovorí sa vo výzve, nemali by chýbať pracujúci z radov českej a slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku. Každý člen našej Spoločnosti, každý občan ľudového Poľska pochádzajúci spomedzi našich národnostných menší, na každom pracovnom poste, ktorý zastáva v povolaní a spoločenskej práci, mal by sa zapojiť do prúdu záväzkov na počesť 25. výročia Ľudového Poľska. Lebo bližiace sa štvrtstoročie je našim spoločným sviatkom a mimoriadnym, historickým dátumom v dejinách našej vlasti.

Sociálne premeny a zriadenie, ktoré nastolila pred 25. rokom Poľská robotnícka strana v bratskom spojenectve so Sovietskym zväzom, vyviedli našu krajinu z porážky a zaostalosti, umožnili rozkvet našej vlasti, upevnil obranyschopnosť našich nanarušiteľných hraníc a pozdvihli autoritu Ľudového Poľska vo svete.

Kontinuáciu tejto ďalekozrakej politiky PPR potvrdil aj V. zjazd našej strany, vedúcej politickej sily našej krajiny, na ktorom boli vytyčené smery ďalšieho spoločenského a ekonomickejho rozvoja Poľska, ako aj upevnené bratské spojenectvo so Sovietskym zväzom a ostatnými socialistickými štátmi — členmi Varšavskej zmluvy.

Prihlásujúc záväzky na počesť 25. výročia P.R., na našom pracovisku, spoločne s prostredím v ktorom žijeme a pracujeme pre rozvoj našich obcí a mest, pre dobro našej krajiny, ako aj našej organizácie, dokazujeme takto našu podporu pre správnu a jedinú politiku našej strany a Ľudovej vlády. Činne sa angažujeme v rozkvete nášho zriadenia a v jeho obranu pred pokusmi reákčnych sil, medzinárodného imperializmu a revarsizmu, ktoré by chceli zvrátiť našu krajinu z cest, po ktorej nepretržite kráčame od 25. rokov a chceli by sa pokúsiť siahnúť na naše hranice.

Všetky výbory terénnych zložiek, všetci aktivisti — vratí sa vo výzve — mali by svojim príkladom pôsobiť na ostatných členov našej Spoločnosti, pobúdzať ich iniciatív a vlasteneckú angažovanosť. Realizujúc naše záväzky spoločne so všetkými organizáciami Fronty národnej jednoty dáme dôkaz nášho hlbokého vlasteneckstva, dáme výraz nášho občianskeho postoja — vratí sa v schválenej výzve predsedníctva Ústredného výboru KSČaS.

še, cieľavedomejšie a efektívnejšie. Vyrcholenie týchto osláv v Zelove môžeme smerovať za jednu z najvydarenejších akcií našej Spoločnosti a redakcie Život.

Úspechom v práci našej Spoločnosti bola aktívna činnosť všetkých našich členov a krajanov v predzjazdovej kampani. Na počesť V. zjazdu PZRS krajania na našich terénach odpracovali veľa brigádnických hodín v svojpopomocných práciach na zvelaďovaní obcí. Do svojpopomocných práci sa zapájali naši krajania v českých strediskach, na Spiši a Orave. Pracovali pri skrášľovaní svojich dedín, pri výstavbe cest a chodníkov, škôl, požiarnych skladí, kultúrnych objektov, pri elektrifikácii i všade tam kde bolo treba. Na tomto mieste mimoriadnu pochávali si zaslúžia krajania zo Zelova, Kacviny, Krempach, Novej Belej, Čiernej Hory, Nedece, Veľkej Lipnice, Chyžného, Podsrnia, Pekelníka, Malej Lipnice a ďalších obci obývaných našou národnostnou menšinou. Hodnota svojpopomocných práci čini niekoľko stotisíc zlotted.

Pozvánkou do ďalšej práce bol kurz učiteľov slovenčiny organizovaný v júli 1968 v Bratislave, ktorého sa zúčastnilo 24 osôb.

Teší nás tiež skutočnosť, že počet žiačkov, ktorí sa učia na školách slovenčinu ako nepovinný predmet neklesá, ale minulý rok stúpol, najmä vďaka zavedeniu vyučovania slovenčiny v Jurgove a Kacvine. Skoda, že sme nevyriešili otázku vyučovania slovenčiny vo Falštynie. O riešení tohto problému budeme Vás informovať neskôr.

Vielká Lipnica je po Jablonke najväčšou dedinou na Orave. Hlavne jej rozloha nás nutila k tomu, aby sme tam roku 1967 obnovili miestnu

skupinu v Privarovke, ktorá hned od začiatku prejavila oživenú činnosť. Minulý rok sa nám podarilo založiť vo Veľkej Lipnici a menovite v jej osade Kičory novú miestnu skupinu. Jej predsedom sa stal nás krajjan Andrej Stehura. Súbor tejto MS vďaka pomoci učiteľa L. Mlynarczyka oživil svoju činnosť a má predpoklady, aby sa stal jedným z najlepších na Orave. Veríme, že tak bude a že onedlho budeme s potešením pozerať na vystúpenia súboru z Kičor.

Pre zvýšenie úrovne našich hudobných súborov a dychoviek začali sme minulý rok školenie a nácviky pod vedením odborníkov. Školenie dychovky v Krempachoch vedie J. Sawina z Nowého Táru, v Novej Belej W. Wiśniewski tiež z Nowého Táru. Dychovku v Chyžnom a súbor v Jablonke viedie nás hudobný inštruktor kr. J. Omylak. Nácviky mladších a starších muzikantov z Malej Lipnice riadiť školy E. Paždior. V tejto obci vyžaduje si preškolenie aj miestna dychovka, ktorá praktický má iba hudobné nástroje, ale skoro nikde nevystupuje.

V Zelove dobrú úroveň reprezentujú súbory Spoločnosti pod vedením kr. J. Zagórskeho.

Vďaka kultúrnemu odd. Krajského nár. výboru v Královej výzve na Okresného domu kultúry v Nowém Táru boli koncom minulého roka preškolení šestí kinooperátori, po troch zo Spiša a Oravy. Dúfame, že tento rok sa nám podarí zorganizovanie viacerých takýchto školení a kúzov.

Co sa týka finančného hospodárenia okrem bežných výdavkov, z kvót priznaných ministerstvom vnútra a ministertvom kultúry sme kúpili 4 televízory (Chyžné, Privarovka, Jurgov, Fridman), 2 rozsahovacie harmoniky (Krempachy, Jablonka) a jeden elektrický gitaru (Zelov). Na tomto mieste treba ešte poznamenať, že 2 televízory a jednu harmoniku sme kúpili z prostriedkov pridelených ministerstvom kultúry ešte roku 1967 na odmeny pre najlepšie klubovne. Okrem toho Ústredný výbor pridelil Obv. výboru v Zelove magnetofón a Novej Belej premietaci prístroj s kompletným vybavením, ktorý bol darom Zväzu slovenských spisovateľov.

Co sa týka organizačnej stránky našho krajanského života, hlavne organizovania schôdzki, zabezpečovania a realizácie vytýčených úloh, písania zápisníčkov, platenia člen-ských príspevkov, ziskávania predplatiteľov časopisu Život, môžme hovoriť striedavo o úspechoch a nedostatkoch. Neplnenie niektorých úloh vytýčených na rok 1968 bolo zapríčinené organizačnými nedostatkami, inokedy malými finančnými možnosťami a v niektorých prípadoch boli to aj objektívne príčiny, ktoré nedovolili splnenie napr.: organizovania kurzu pre vedúci našich súborov v slovenčine, po prípade na Slovensku, prevedenie opráv, doplnenia zariadení klubovní, nákupu niekedy najpotrebnejších vecí. Organizovanie súťaže svojpopomocných práci na počesť V. zjazdu PZRS. Organizovanie jazykových kurzov slovenčiny pre dospelých a staršiu mládež. Organizovanie miestnych skupín v Katowiciach a Lubline. Organizovanie reprezentáčnych súborov Spiša a Oravy. Organizovanie kultúrnych večierkov a prednášok o úspechov socialistickej výstavby v P.R. a ČSSR. Pravidelné premietania filmov v miestnych skupinách.

Okrem horeuvedených úloh, ktoré neboli splnené, slabinou v našej práci boli aj nedostatočné prípravy schôdzki, výsledkom čoho bola často aj malá účasť na týchto schôdzach.

Další nedostátkom bola aj slabá účasť našich aktív na školeniach a seminároch organizovaných okresným domom kultúry v Nowom Targu.

V tomto článku chcel by som tiež oboznámiť všetkých činiteľov s plánmi Spoločnosti na rok 1969. Sú to:

Predovšetkým zosilnenie organizačnej práce, lepšie organizovanie schôdzki na ktoré budeme pozývať predstaviteľov PZRS, národných výborov, politických a spoločenských organizácií. Na tomto mieste apelujem na predsedov obvodných výborov a miestnych skupín o lepšiu prípravu a planovanie schôdzki ako aj organizačnej a kultúrno-osvetovej práce, včasné posielanie pozvánok na schôdzku a rôzne podujatia. Po schôdzach o zasielanie zápisníčkov a hlásení.

Prípravy k IV. zjazdu KSČaS v Poľsku.

Predvedenie výmeny členských legitimácií, zavedenie presnej evidencie členov a inventára, ako aj platenie členských príspevkov.

Vybavenie klubovní najpotrebným zariadením a dokumentáciou. Na základe uznesenia predsedníctva ÚV budú prednostne vybavované aktívnejšie miestne skupiny, najmä tie, ktoré budú mať vlastné prijmy z organizovanych kultúrnych podujatí.

Pokusime sa realizovať úlohy nesplnené v roku 1968. (Napr. krajania v Chyžného sa dožadujú organizovania kurzu slovenčiny).

Vybavenie záležitosti spojených s výstavbou klubovní v Novej Belej — Krempachoch, Dolnej Zubrici a Zelove.

Z úloh vytýčených v pracovnom pláne na úseku kultúrno-osvetovej činnosti treba zaznamenať:

Celoročnú pravidelnú starostlivosť o súbory.

Zaisťovanie účasti na školeniach a seminároch organizovaných kultúrno-osvetovými inštitúciami.

Prevedenie kultúrnej akcie v každej miestnej skupine v rámci TURKUSu. Výmenu súborov Spiš — Orava a ak nám to dovolia finančne prostriedky aj Spiš — Orava — Zelov.

Jesenné slávnostné táboraky.

Organizovanie juniálesov pre školskú mládež.

Postupné zavádzanie vyučovania slovenčiny na všetkých školách Spiša a Oravy.

Letný zájazd školskej mládeže na Babiu horu.

Všetky kultúrne podujatia tento rok budú organizované na počesť 25. výročia vzniku Poľskej Ľudovej republiky.

Všetkým členom Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, aktivistom a funkcionárom prajem veľa úspechov pri plnení vytýčených úloh, ako aj mnoho radosti a spokojnosti z práce.

Ján Ondica
tajomník ÚV KSČaS v Poľsku

OBVODNÁ SCHÓDZA KSČaS

Dňa 16. marca t.r. sa konala v Novej Belej obvodná schôdza Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Schôdza sa zúčastnila: predsedu ÚV KSČaS Ján Molitoris, tajomník ÚV Ján Ondica, predsedu obv. výboru Ján Magiera, ako aj súdruž Novak z vnútorného odd. ONV v Nowom Targu, ďalej predstavitelia miestnych skupín KSČaS zo Spiša.

Miestnost, v ktorej sa schôdza konala bola preplnená, prišli skoro všetci členovia Spoločnosti z našej obce.

Schôdzu zahájil krátkym prejavom kr. J. Magiera, ktorý privítal všetkých prítomných a na predsedu schôdzky navrhoval Andreja Šoltysa. Potom stručne tajomník ÚV predjednal pracovný plán Spoločnosti. Krajan J. Ondica zderezal význam súťaže Moje 25. výročie v P.R., ako aj detskej súťaže kresieb organizovaných časopisom Život. Spomenul tiež celoštátnu súťaž Turkus a detskú súťaž Junialesov. Vravel o politickej situácii vo svete. Časť svojho prejavu venoval výstavbe kultúrneho domu Spoločnosti pre Spiš, ktorý má byť vybudovaný medzi Novou Belou a Krempachmi. Po prejave krajana Ondicu začala diskusia. Prihlasili sa mnohí, ved aj bolo o čom vratie. Krajan František Chalupka vravel o bližiacich sa voľbach do Sejmu a národných výborov a pripromenul, aby na predvolebnych schôdzach Fronty národnnej jednoty nehýbali naši krajania. Krajan Fr. Lojek zdôraznil úspechy našej Spoločnosti dosiahnuté v Ľudovom Poľsku, vybavenie našich klubovní ďalším zariadením. Potom sa ujal slova predstaviteľ ONV súdruž Novak. Vo svojom prejave zdôraznil veľké úspechy Spoločnosti. Krajan Andrej Chovanec vravel o práci okresných úradov a krajan Anton Pivočarčík o záležitostach týkajúcich sa práce našej Spoločnosti. Diskusia bola dlhá a veľa. Naposledy tajomník ÚV J. Ondica oboznánil prítomných s finančným plánom Spoločnosti na tento rok a s otázkami týkajúcimi sa problémov súborov piesni a tanco, dychoviek a iných druhov kultúrnej práce Spoločnosti.

František Bednárik

JABLONKA

V Jablonke konala sa obvodná volebná schôdza, ktorú sa zúčastnili predsedovia miestnych skupín Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku na Orave a tajomník ÚV KSČaS Ján Ondica. Tajomníkom obvodného výboru na Orave bol zvolený predsedu miestnej skupiny z Podrsnia kr. Albín Chovanec.

Ján Kovalík

ZÁVÄZKY NOVEJ BELEJ

Na obecnej schôdzi, ktorá sa konala za prítomnosti predsedu MNV Silvestra Moša občania sa zaviazali k ďalšej svojpomocnej práci pri výstavbe cesty Nová Bela — Bialka Tatrzanska. Podľa výpovedí predsedu MNV S. Moša výstavba cesty mala by sa skončiť roku 1969, k čomu je však potrebné veľké úsilie všetkých občanov našej obce. Bola by to skutočne pekná oslava 25. výročia vzniku Poľskej Ľudovej republiky.

Okrem toho sa na schôdzi vravelo o výstavbe novej budovy pre Miestny národný výbor, ktorá bude realizovaná za finančnej pomoci štátu. Výstavba budovy ma sa začať v roku 1969 a má byť ukončená v roku 1970. Miestny urbár dal stavebný pozemok. Budova bude poschodová, tak ako si to vyžadujú dnešné podmienky. Učastníci schôdzky sa zaviazali, že na výstavbu novej budovy MNV prispejú každý 1. m³ kameňa a štrku, predsa každý z nás si uvedomuje aká potrebná je nová stavba.

F. B.

NOVÁ Miestna SKUPINA

Tento rok sme vo Veľkej Lipnici — Kicoroch založili miestnu skupinu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Predsedom tejto miestnej skupiny bol zvolený kr. Andrej Šečchura. Tak teda vo Veľkej Lipnici máme tri MS a 3 súbory Spoločnosti, ktoré začínajú aktívnejsie pracovať.

Ján Kovalík

ZELOV

Dne 22. února 1969 se konalo plenárni zasedanie dozorca rady Dělnického spotrebnička a odbytového družstva v Zelově, na némž byla predložena zpráva o činnosti družstva za rok 1968 vedoucím účetním Stanislawem Chojnackým.

Planovaný zisk družstva 2.000.000 Pzl byl překročen o 470.000 Pzl. Z této částky bylo určeno 50.000 na výstavbu hydrantu. Zasedání se zúčastnil tajemník MV PSDS s. Bronisław Cieniewski a předseda MRN ob. Hajdan Darjusz.

Dne 11. února 1969 navštívili v odpoledních hodinách naši kulturní místnost studenți university z Lodže, kteří přebývají v Zelově. Zajímali se o naši činnost, naši kulturní místnost a o Čechy v Zelově a v Lodžském vojvodství. Veškeré informace jím podal tajemník zelowského oddílu Wacław Luściński a pastor evangelické reformované církve kněz Zdzisław Tranda. Tyto zprávy budou studenti potřebovat k vypracování zkoušebních prací. Studenti přijedou do Zelova opět na jaře.

Wacław Luściński

TURISTIKA NA ORAVE A SPIŠI

Veľakrát sme sa zaobrali problémami rozvoja turistiky na Orave a Spiši, turistiky, ktorá z prizakopianskej Popolušky mala by sa zmeniť na celoštátnu atrakciu a dokonca táto oblasť mala by prisať turistov z cudziny. Široké sprístupnenie krásy a dobrých klimatických podmienok Spiša, ktorý je spojený dobrou cestou s Pieninami a Dunajcom s jeho turistickými plavbami, s Tatrami, sprístupnenie Oravy s pásom Babej hory, má totiž životný význam pre tunajších obyvateľov, je dodatočným prameňom ziskov, tak veľmi tunu potrebných.

Avešak rozvoj masovej turistiky bude možný len po patrčnom obhospodarení týchto oblastí, najmä po výstavbe a modernizácii róznorodých služieb, ako reštaurácie a jedálne, ubytovanie, a pri súčasnej d'alej výstavbe i oprave ciest a dopravných spojov. Je pritom nutné zlepšenie podmienok súkromného ubytovania na pohodliejšie a hygieničkejšie. O to sa musia postarať samotní roľníci. Predložili sme tu návrhy, ktoré by mali realizovať samotní obyvateľia Spiša a Oravy, aby pritiahlí a na stále si získali turistov a rekreantov, ktorí hľadajú vhodné miesto na odpočinok. Nutnou a cennou pomocou pri výstavbe tak veľmi tunu potrebné turistickej základne sú svojpomocné práce obyvateľov spišských a oravských dediek. Vráveli sme tiež o iniciatívach a investiciach realizovaných miestnymi orgánmi. O týchto záležitostach budeme obšírejšie písat v budúcnosti.

Dnes chceme len upozorniť na niekoľko dôležitých návrhov spojených s výstavbou turistických zariadení, ktoré obsahuje program ekonomickej aktivizácie Spiša a Oravy v rokoch 1969—75. Tento program vypracovaný vďaka iniciatíve Okresného výboru PZRS a prezidia Okresného národného výboru v Nowom Targu, vytýčuje perspektívny týchto oblasti o. i. predvída výstavbu z vlastných prostriedkov okresu 160 miest pre ubytovanie a 50 nových miest pre výživu turistov na Orave, ako aj 100 miest pre ubytovanie na Spiši. Okrem toho predvída vybudovanie do roku 1974 v Jablonke motelu pre 60 osôb. Výstavba motelu je tiež plánovaná v Hornej Zubrici — termín ukončenia výstavby tiež r. 1974. Okrem toho planuje sa výstavbu turistickorekreačného strediska v Hornej Zubrici, ako aj Zubrici, Oravke, Podvilkou a rekreačných stredísk v Dolnej Falštine na Spiši.

ZHP

Tento rok bude pre podhanských harcerov bohatý na akcie a mimoriadne zaujímavé iniciatívy. Popri častejšej ako doteraz podnikaných práceach pre okolie v ktorom bývajú, harceri budú sa usilovať o zakladanie pri základných školách záujmových krúžkov, prisposobených mnohostranným záujmom mládeže. Bohatá bude aj letná akcia, tak v táborech, ako aj mimo nich. Budé sa pokračovať v akcii Alarm, čiže predbiehaní požiarom a nehodám s muničiou rozstraľanou počas druhej svetovej vojny. Veľkým harcerským podujatím bude kampaň venovaná 100. výročiu narodenia V. I. Lenina.

Na 25. výročie PIER podhanská družina ZHP dostane nádherný dar, vlajku pre družinu od spoločnosti Nowotargského okresu. Harceri začas, v rámci osláv štvrtstoročia Ludového Poľska, spracujú kroniky obcí v ktorých bývajú. Tieto kroniky budú iste nájomocné pri spracovávaní monografie celého okresu.

A.

HARKABUZ

Som stálym čitateľom Života v ktorom často čítam zprávy o svojpomocných práceach na rôznych dedinkách. Ako člen národného výboru v našej obci, chcem vám teda napísať niečo aj o Harkabuze. Podľa toho, ako zriedkavo sa v tlači objavuje naša obec mohol by sa niekto mylnie domnievať, že sme zaostali. Ale je naopak. Vôľakedy naša dedinka bola skutočne zaostala. Pred vojnou mali sme školu len s jednou triedou v ktorej vyučoval jeden učiteľ. Keď napr. vypukol požiar mohli sme ho hasiť len ručnou striekačkou. Roľníctvo bolo tiež na nízkej úrovni, mali sme len primitívne náradie.

V priebehu 25. rokov Ludového Poľska sa však veľa zmenilo. Za pomoci štátu a v rámci svojpomocných práce vybudovali novú školu, v ktorej vyučujú 5. učitelia. Pre týchto učiteľov sú aj pri škole obytné miestnosti.

Za peniaze zozbierané medzi obyvateľmi Harakabuza sme kúpili hasičskú striekačku, a iné vybavenie. Roku 1963 sme ukončili výstavbu remízy — tiež v rámci svojpomocných práce. Vďaka pomoci občanov máme zavedený v obci telefón, ktorí nás spája so svetom. Cesta do našej obce tiež nebola najlepšia, preto sme sa rozhodli vybudovať novú. S výstavbou sme už začali, smerom na Podvilk. Pomôže nám OVN v Nowom Targu, ostatne spravíme svojpomocne.

Mohol by však niekto pomyslieť, že keď toľko pracujeme svojpomocne, že zanedbávame snaď poľnohospodárstvo. Nie je tomu tak. Prvradou úlohou našich roľníkov je pozdvihovanie poľnohospodárskej kultúry a hektárovej výnosnosti. Zo všetkých obcí podliehajúcich obecnému národnému výboru v Podvilku máme vybudovaných najviac silačníckych a hnojivových jam. Treba okrem toho spomenuť aj výsledky, aké sme dosiahli v chove dobytka a ošípaných. Pokrok, ktorý sme dosiahli vďaka aj poľnohospodárskej škole, ktorú sa naši roľníci zúčastňujú. K najlepším roľníkom v našej obci patria: Sikora Józef, Sikora Ignacy, Rapacz Władysław, Kondys Jan a mnogí iní.

Napriek tomu, že naša dedinka sa nachádza v podhornej oblasti naši gazdovia by si radí kúpili traktory, zatiaľ však sa to podarilo iba Sikorovi Józefovi, ktorý kúpil výradený traktor okresného roľníckeho krúžku. Ostatní nemajú kde traktory kúpiť.

Mnohí roľníci si zaviedli do gazdovstiev vodu. Aj ostatní by to radi urobili, ale zatiaľ sú faštočkami s kúpou rúr. Máme aj roľnícky krúžok, ktorý pracuje dobre a plní si svoje povinnosti až na to, že máme nedostatky umelých hnojív, ktoré nemôžeme kúpiť ani v GS, ani v roľníckom krúžku.

Máme však aj jednu veľkú boľačku, nemáme elektrický prúd. Radi budeme pri jeho zavádzaní pracovať svojpomocne, chceli sme už aj dopredu zaplatiť, ale nič z toho nevychádza.

V mene obyvateľov našej dedinky sa obraciam na vás, milá redakcia, snad vy pre svedčíte okresné orgány, aby sa vynasnažili čím skôr zaviesť nám elektrický prúd.

František Harkabuz

KACVÍN

Končí kadencia Sejmu a národných výborov. Každodenná tlač uverejňuje čísla, faktky, priležitosťné materiály atď. Dozvedáme sa, aké ekonomicke a kultúrne a iné výsledky boli dosiahnuté v priebehu uplyvajúcej kadencie, aké problémy sú najdôležitejšie v teréne, v mestách a na vidieku. Všetci vieme, koľko úloh sa rok-ročne realizuje zo štátnych dotácií a pomocou svojpomocných prác. Musíme však pamätať, že to čo robíme v rámci svojpomocných práce, robíme pre lepšiu budúenosť nás všetkých. Práve preto aj naša Spoločnosť, naši krajania plne sa do svojpomocných práce zapájajú. Chápeme významy celonárodných akcií. Po voľbach novozvolení poslanci a členovia národných výborov sa opäť plne zapoja do práce v prospech všetkých občanov. Keďže sa však kadencia končí, musíme sa zamyslieť, koho zvolíme, komu budeme dôverovať ako členovia národného výboru. Musia to byť ľudia, ktorí chápajú všetky potreby už nie jednej dedinky, ale všetkých, ktoré v danom teréne spadajú do právomece toho-ktorého národného Pozrime aj na účasť našej Spoločnosti. Dobre vieme, že KSČaS je zložkou Fronty národnnej jednoty a plne súhlasí s jej programom, programom realizovaným každodenne. Spomínam to preto, že by bolo dobre sa zamyslieť nad otázkou, kto má byť kandidátom na člena národného výboru. Mali by to byť ľudia, ktorí naozaj leží na srdci spoločného úspechu. Je tiež nutné, aby naši krajania viac ako doteraz sa zapájali do práce v národných výboroch. Nechceme na tomto mieste kritizovať, ale navrhovať ako zlepšiť prácu národných výborov a dôfar, že touto mojou poznámkou pri spejeme k lepšej práci nár. vý-

borov, ktoré zvolíme vo voľbách. Vedľa byť členom národného výboru to neznamená len byť vo funkcií, zúčastniť sa schôdzky ale treba mať pochopenie pre spoluobčanov, byť činný vo svojej obci, vo svojom prostredí. A myslím, že naši krajania o tom pouvažujú práve dnes, keď je na to vhodný čas. Teda uvedomele pôjdeme k volebným urnám, aby sme takto dokázali, že naši krajania, naša Spoločnosť plne chápajú a realizuje program Fronty Národnnej Jednoty.

A. P.

OSLÁVME PRÁCOU

Naša dedinka je poslednou pre štátnymi hranicami s Československou socialistickou republikou. Obec počíta asi 1.000 obyvateľov, domov je 180. Celkový počet pôdy patriacej dedine činí 2.300 ha vrátane s lesmi, pasienkami a pod. Krajania obývajúci našu obec najčastejšie sejú jačmeň, oves, dátelinu, zemiaky. No súčasne aj v roľníctve sa u nás veľa zmenilo. Naši roľníci viač pôdy nechávajú na lúky, ktoré sa v našich podhoriských podmienkach aj lepšie využívajú ako obiliny. Ostatne všetci si dnes uvedomujeme aké hodnotné je seno, koľko cenných belkovín obsahuje.

Cez dedinku preteká riečka Kacviňanka vytiekajúca v ČSSR. Je to len taký nevinný potôčik, ktorý sa však počas výzornejšie udrižované lesy. Vlastník je asi 200. Vlastník — člen Urbáru dostáva ročne prídel dreva, ale má aj povinnosť. Stromy v lesoch každý rok napadajú skôdenie, ako črvotčka. Napadnuté stromy treba čo najskôr z lesa odstrániť, aby nehynuli iné. S povolením lesných úradov sa takéto stromy vyzvádzajú z lesa, u nás to činí asi 500 m³ ročne. Na miestach na ktorých sa stromy vyrúbu ostane prázdne miesto, musia sa tam sať mladé stromky, aby sme budúcum pokoleniam odovzdali to, čo sme sami zdobili. Preto aj povinnosťou každého člena Urbára je, aby každý rok 1-3 dní venoval na zaleskanie. Zaleskuje sa pod dozorom vyškolených lesných pracovníkov. Pre miestnych lesníkov sú poriadane kurzy, v ktorých sa dopĺňajú svoje odborné vedomosti. Bolo by veľmi potrebné, aby u nás bola založená lesná škôlka. Potom by bol nás Urbár zásobený malými stromkami, ktorí sa vysádzajú na pustých plochách.

Minulý rok na schôdzke Urbára, ktoré sa zúčastnili aj činitelia národného výboru a miestnej organizácie strany sme sa dohodli, že v rámci oprav mostov v našej obci ku píme železné traverzy. Časť peniazi bolo treba dať v hotovosti a časťou by nám prispel okres. Peniaze by boli, veď mame spoločný majetok, Urbár. Výbor Urbára sa obrátil na okresné orgány, dostali sme povolenie na predaj dreva na tento účel, ale traverzy dosiaľ nemáme. MNV tvrdí, že traverzy prišli na okres na rok 1968 a 1969 roku, vraj sme celú záležitosť prečeli. Skoda však, že taká užitočná iniciatíva vyšla ravnivoč. Peniaze máme, ale čo dalej? Ako dlho budeme čakať. Mosty na našej rieke Kacviňanke sú chatrné, bolo by veľmi dobre, keď by sme tie traverzy mali.

P.

O PRAVA

Ziaľ aj minulom čísle nášho časopisu vyskytla sa nám tlačená chyba. Ako ste si snad sami všimli, správny titul článku na 7. str. mal by znieť Tisícste výročie a nie Tisice výročie. Prepáčte nám.

Z technických príčin správy o uzneseniach predsedníctva Ustreďného výboru KSČaS, ktoré zasadalo v Krakove v dňoch 1.—2. marca t.r., správy zo schôdzky obvodných výborov v Jablonke a Zelove, ako aj pokračovanie sériálu Moje putovanie do Brazílie uverejníme v budúcom čísle.

REDAKCIÁ

cesta cez našu obec. Je to predsa záležitosť nás všetkých. Bolo by dobre ak by miestny národný výbor vyšiel z iniciatívou, naši občania iste by radi svojpomocne pracovali.

Bolo by dobre, ak by sme touto svojpomocnou prácou učili 25. výročie PIER. Nečakajme, hlásme sa všetci k tejto práci.

Anton Pivočarčík

URBÁRY

Slovo Urbár znamená spoločný majetok súkromne hospodáriacich roľníkov. Aby sme vysvetlili urbárske statovy, museli by sme sa vrátiť daleko do minulosti. Urbáry totiž boli stanovené za čias Rakúsko-uhorskej cisárovnej Márie Terézie. Urbáry všechnou zahrňujú lesy. Napríklad u nás v Kacviňe Urbár vlastní 88 ha pôdy z čoho 95% sú lesy. Sú to vzorne udržiavané lesné plochy. Poväzne máme jedle, niektoré aj storočné a podľa mienky okresu sú to vraj najvzornejšie udržiavané lesy.

Vlastník je asi 200. Vlastník — člen Urbáru dostáva ročne prídel dreva, ale má aj povinnosť. Stromy v lesoch každý rok napadajú črvotčka, ako črvotčka. Napadnuté stromy treba čo najskôr z lesa odstrániť, aby nehynuli iné. S povolením lesných úradov sa takéto stromy vyzvádzajú z lesa, u nás to činí asi 500 m³ ročne. Na miestach na ktorých sa stromy vyrúbu ostane prázdne miesto, musia sa tam sať mladé stromky, aby sme budúcum pokoleniam odovzdali to, čo sme sami zdobili. Preto aj povinnosťou každého člena Urbára je, aby každý rok 1-3 dní venoval na zaleskanie. Zaleskuje sa pod dozorom vyškolených lesných pracovníkov. Pre miestnych lesníkov sú poriadane kurzy, v ktorých sa dopĺňajú svoje odborné vedomosti. Bolo by veľmi potrebné, aby u nás bola založená lesná škôlka. Potom by bol nás Urbár zásobený malými stromkami, ktorí sa vysádzajú na pustých plochách.

Minulý rok na schôdzke Urbára, ktoré sa zúčastnili aj činitelia národného výboru a miestnej organizácie strany sme sa dohodli, že v rámci oprav mostov v našej obci ku píme železne traverzy. Časť peniazi bolo treba dať v hotovosti a časťou by nám prispel okres. Peniaze by boli, veď mame spoločný majetok, Urbár. Výbor Urbára sa obrátil na okresné orgány, dostali sme povolenie na predaj dreva na tento účel, ale traverzy dosiaľ nemáme. MNV tvrdí, že traverzy prišli na okres na rok 1968 a 1969 roku, vraj sme celú záležitosť prečeli. Skoda však

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

V júni t.r. pri volebných urnách sa strene viac ako 21 mil. voličov, v tom vyše 2,5 mil. občanov, ktorí po prvýkrát v živote odovzdajú svoj hlas do volebnej urny, vyjadrujúc týmto spôsobom vôleu zodpovedného občana.

V období uplynvajúcej kadencie našich zastupiteľských orgánov sa veľa zmenilo. Boli sme svedkami mnohých závažných udalostí, z ktorých najdôležitejšou bol V. zjazd PZRS, vedľa užnesenia tohto zjazdu budú učasťmi smeru pre prácu novozvoleného Sejmu a ďalšieho rozvoja krajinu na najbližšie 4 roky.

Treba ešte poznamenať, že volebná kampaň bude prebiehať v období príprav k oslavám 25. výročia ľudového Poľska. Je pochopiteľné, že volebné programy a organizačno-politická pôsobnosť v období volebnej kampane budú sa prelínat. Iste aj naša Spoločnosť vypracuje široký program pôsobnosti a zapojí sa takto do dôležitého obdobia spoločenského života, vedľa predsa členom Fronty národnej jednoty. V priebehu prípravných práce pred voľbami vo všetkých zložkách našej Spoločnosti malo by nastat oživenie.

Spoločenské a organizačné úlohy v období volieb budeme realizovať za úzkej spolupráce s obecnými výbormi Fronty národnej jednoty.

Nemali by chýbať hlasy predstaviteľov našej Spoločnosti na schôdzach

Každá obec a každá dedinka v období volebnej kampane bude vypracovať volebný program dedinského alebo obecného výboru Fronty národnej jednoty. Ekonomickej úlohy kladené v týchto volebných programoch malí by

nia krmovinovej základne v každom gazdovstve.

Potrebné je aj určenie úloh dediny v oblasti rozvoja zvieracej výroby pomocou zvyšenia chovu dobytka a ošípaných. Vieme, že poľnohospodárska politika podporuje ďalšiu intenzifikáciu výroby a túto príležitosť nesmieme zanechať. Hlavným obsahom obecných volebných programov malo by byť ďalšie uvoľnenie výrobných rezerv v každom gazdovstve cestou lepšieho hospodárenia a zdokonaľovanie poľnohospodárskych služieb.

Prečo toto všetko pripomíname? Preto, že volebný program na ktorého príprave a vypracovanie sa budeme všetci podieľať, bude záväzný pre všetkých občanov dediny, keď ho spoločne pri volebných urnách odhlasujeme.

A ešte jedna dôležitá poznámka. Vo volebných programoch hlavný dôraz malo by sa klasifikať na tie úlohy, ktoré sa dajú splniť vlastnými silami, a za maximálnej angažovanosti každého občana vidieka, ako aj politicko-spoločenských organizácií.

(PD)

NAD VOLEBNÝM PROGRAMOM

OV FJN. Hodnotiac prácu národných výborov nesmieme zabúdať, že medzi členmi týchto národných výborov boli tiež predstaviteľia českej a slovenskej národnostnej meniny, občania PER. Výsledky dosiahnuté nár. výbormi v priebehu uplynulej kadencie sú tiež aj našimi výsledkami.

býť reálne, hlavnou úlohou pre vidieka je ďalší boj za rýchly rast výroby obilia a krmovín. Volebný program vidieka mal by určovať úlohy v obore semenárstva, racionálneho hnojenia, štruktúry sejby, lepšieho hospodárenia lúkami a pasienkami, ako aj rozvíja-

Zasady Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w gospodarstwach rolnych — B. Urbánski, wyd. PWRiL, r. 1968, cena — 16 zł.

Vďaka celkovému rozvoju krajiny, aj poľnohospodárstvo sa začalo modernizovať. Nachádza to svoj výraz predovšetkým v pokročilej mechanizácii a chemizácii výrobných procesov. Tieto procesy však prinášajú iste ohrozenie zdravia a ľudského života. Abv primitívne poľnohospodárske náradie bolo pri používaní bezpečné, zavedenie strojov si vyžaduje iste vedomosti a kvalifikácie obsluhujúcich. Vznikol nový obor, ktorý v skrátke menujeme BHP.

Kniha, ktorú vám ponúkame je venovaná otázkam predbiehania pracovným úrazom a bola napsaná najmä pre pracujúcich v

poľnohospodárskych dielňach. Patričný technický personál ma povinnosť dodržiavať predpisy BHP, a z titulu svojich kvalifikácií musí dozerať nad bezpečnosť a hygienu práce na štátom majetku alebo v rolnickom družstve.

Kto má dozerať na dodržiavanie predpisov BHP na súkromných gazdovstvach? Každý súkromne hospodáriaci rolník musí nadohnúť základné vedomosti, aby sa zabezpečil proti úrazom. Kniha popisuje tak obsluhu rôznych strojov počas práce na poli, ako aj vo dvore. Veľa miesta je venované zabezpečujúcim prostriedkom pri používaní rôznych chemikálií v boji so škodcami. Text je bohatou ilustrovaný mnogými kresbami.

(D. P.)

V obci Lipowiec (okr. Tešín) ovca, ktorej majiteľom je Walenty Górník mala 7 jahňat. Päť jahňat žije a ako vidíme na snímke, výborne sa citia na prvej prechádzke.

(Foto: S. Jakubowski)

ROL'NÍCKY KALENDÁR — MÁJ

- K najdôležitejším prácam v máji patrí:
- hnojenie jarých obilnín dusíkom (amónium hliadok),
 - starostlivosť o klíčacie zemiaky (okopávanie, ničenie rastúcej buriny, kopečovanie zemiakov kedysi sú asi 20 cm vysoké),
 - príprava náradia na kosenie sena a d'ateliny (kompletovanie náradia na sušenie atď.),
 - chemický boj s burinou v obili,
 - boj s pásavkou zemiakovou,
 - prskanie ovocných stromov,
 - bielenie inventárskych budov.

Uverejňujeme tiež niekoľko poznámok o hygiene mlieka. Kvalita mlieka v Poľsku z hľadiska čistoty je ešte nevyhovujúca. Znečistené mlieko je prameňom nemoci pre ľudí a zvieratá. Z takého mlieka nemôžeme tiež vyrábať kvalitné mliekárské výrobky.

Rozhodujúce pre kvalitu mlieka sú: druh krmovín a zdravie kráv, čistota v maštali, správne a hygienické dojenie, ako aj podmienky v akých je mlieko uschovávané.

Niekteré krmoviny podávané kravám vo veľkom množstve spôsobujú, že mlieko a mliekárské výrobky majú neprijemnú vôňu. Podávanie nádmerného množstva repných pretilakov, melasy a repnej vnáte dáva mlieku rybaciú vôňu. Keď kravy dostávajú nádmerné množstvo repy, kapusty a bielej repy, mlieko zapáča po kapuste alebo chrene. Pri nádmernom množstve zemiakové vňate, repiku a hrachovej vňate podávaných v krmovinách mlieko má horkú príchuť.

Základnou podmienkou obdržania čistého mlieka je zachovávanie čistoty v maštali. V hlbokých maštaliach, kde dobytok stojí na hnoji musíme mimoriadne dbať o časť vymieňanie stielky, aby sme nedopustili k znečisteniu kráv. Hnojovka, ktorá je sídliskom špinivá spôsobuje znečistenie a kazenie sa mlieka. Hnojovka mala by byť odvádzana z maštale do zvláštej nádrže, a kanály, ktoré ju odvádzajú mali by byť dôkladne čistené. Aby sme kravy udržali v

čistote nestáči iba vymieňať stielku; kravy treba denne čistiť. Čistota kože nie len uľahčuje obdržanie čistého mlieka, ale má aj veľký vplyv na správnu činnosť organizmu zvierat. Veľký význam má aj bielenie maštali, ktoré kvôli hygiene prevádzame vždy na jar a na jeseň.

Je veľmi dôležité, aby sa kravy dojili pri zachovaní maximálnej čistoty a týka sa to nielen kravy a vemená, ale aj nádob a dojčíky. Pred každým dojením musíme vemená dôkladne utrieť vechtom slamy alebo čistou handrou. Ak vemená su veľmi zašpinené musíme ich umyť letnou vodou a utrieť do sucha. Ruky dojčíky musia byť čisté a nechýbajúce nakrátko ostrihané. Odporúčame tiež čistú zásterku a šatôčku na hlavu. Prve kvapky mlieka pretože sa v nich nachádzajú mnohé bacily, mali by sa zdájať do zvláštej nádoby. Nemali by sa zdájať priamo do stielky, nakoľko môžu spôsobiť onemocnenie vemien iných kráv. Nádoby mali by sme po každom dojení dôkladne vyumývať sôdom alebo prásom a potom vytierať a vysušiť.

Nádoby mali by mať prikrývky, aby sme chránili mlieko pre znečistením. To iste platí aj pri dojení elektrickými strojmi. Mlieko by sme v maštali mali držať čo najkratšie, nakoľko si ľahko prisvojuje zápezky. Po vydojení a odnesení z maštale mali by sme mlieko ihneď cediť. Mlieko by sa malo cediť cez sito z filtračnou vložkou pre jednorázové použitie alebo cez gázu, ktorú po každom cedení mali by sme využívať.

Po skončení dojenia mlieko by sa malo vychladiť a ihneď dodať výkupnému stredisku. Rýchle ochladenie mlieka po vydojení predbieha rozvíjaním sa bacilov. Najspravnnejšou teplotou pre uskladňovanie mlieka je 4 — 6°C. Požiadavky týkajúce sa čistoty mlieka budú sa stále zvyšovať. Je dokonca možné, že znečistené mlieko sa vôbec nebude využívať. O čistotu mlieka by sa mali starat rolníci. Lebo čistota mlieka je výrečným svedectvom hygieny dediny a jej kultúry.

S. D.

Czudak zašiel za Krátkym, a ešte udychčaný z cesty, povedal:

— Zajtra je výročná schôdza členov GS. Má sa tam vravieť o kongrese družstevníctva a odbytu. Pôjdeme, kmotor? Viete, podľa mňa kongres kongresom, ale zíšlo by sa im pári slov povedať o všeličom, jar na krku a práce máme veľa...

Krátký sa poškrabal za uchom, potom kľudne vytiahol krabičku sportov, ponukol Czudaku a filozoficky povedal:

— Ako by to, čo si v GS povie, sa na niečo zišlo. Zasa bude reči aké len pekné sú plány, a potom aj tak GS-ovski úradníci všetko poprekručajú a povedia, že nie oni sú na vine, ale nadriadené orgány.

REČI SA VEDÚ...

Sadli si obidvaja za stôl a spominali, koľkokrát sa to už stávalo, že na schôdzach GS sa vieďli krásne reči a potom predsedas a úradníci si robili po svojom.

— Len si spomeň Czudak, koľko sme sa navraveli, aby počas žatvy boli obchody lepšie zásobeňné. A aké boli výsledky? Alebo čo sa týka uhlia, umelých hnojiv. Školia nás, ako vedecký na roli pracovať, dokonca aj nás Život celkom dobre písal, ako vysievať umelé hnojivá a v akom množstve, aby sme mali lepšiu úrodu, a za jedným vrecom superfosfátus musel som cestovať až do Nowého Targu.

— Máte pravdu, kmotor, — prikyvol Czudak — do tej GS-ovskej záhradky aj ja by som mal

čo povedať. Zoberme len skladby, tiež nie je v nich obsluha, aka by mala byť. V GS-ovskom úrade plno mladých a starých referentov a v skade trčí jeden človek. Nemá vám kto ani naložiť na voz.

ani vyložiť, či sú to krmivá alebo uhlie. A predsa všetko je fažké, veru dobre počítiť až voz naložiť. A im je to jedno, či si mladý alebo starý, žena alebo muž. Nos, nariekaj a nákladaj. Tak ako bude, kmotor? Ideme na tú schôdzu GS, povieme im ešte raz čo si myslíme. Vraj keď kvapka dlho kvapká aj v kamenni dieru spravi. Snad to pomôže, a človeku aspoň odľahne keď sa vypovie.

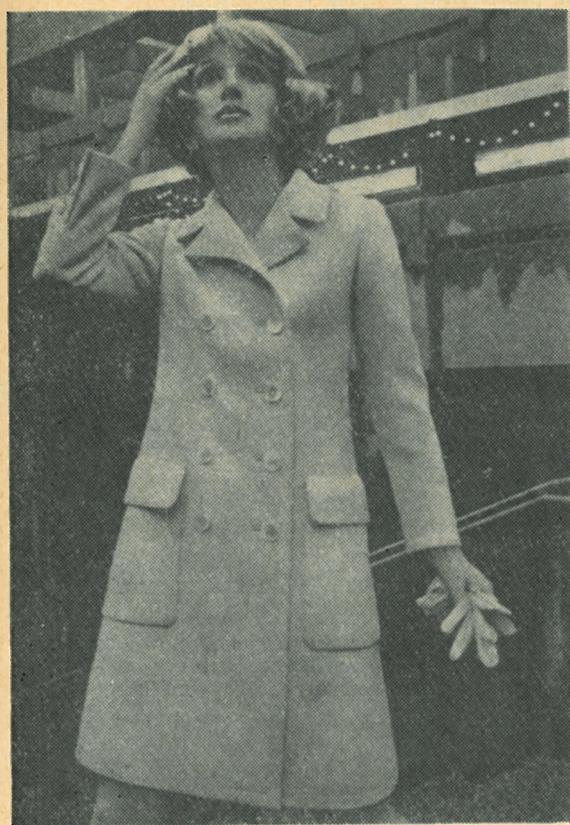
Prečo tito dvaja rolníci mali tolké pochybnosti o tom, či má význam aby išli na dôležitú schôdzu členov GS? Jeden predseda GS v Nowotargskom okrese vysvetľoval to tým, že schôdzí je príliš veľa. Nesúhlasil som s ním. Ak by mienka členov GS viac zavážila, ak by ich návrhy a príomienky boli dôkladnejšie prešetrované, iste by bolo menej statostí s účasťou na schôdzach.

Zoberme hoci len takýto príklad: už dlhšie členovia GS z Kacvina protestujú proti tomu, aby skladys GS nepresťahovali z ich obce do Vyšných Lapš. Dožadujú sa, aby ostali v ich dedinke, je to tak pohodlnejšie a rolníci setria čas. Ale tieto protesty neomáhajú.

Spolu s vami sa domnievam, že teraz, po kongrese družstevníctva — v ktorého uzneseniach sa toľko vratí o zlepšení služieb obyvateľstvu, GS skutočne budú brať ohľad na to, čo vratia rolníci. Zo srdca vám to želá.

Vás

JÁNKO SPYRK

Jar je už tu, preto pouvažujme, aké zmeny navrhujú ženám tvorcovia módy pre jar a leto 69 roku.

Predovšetkým opäť je moderná dlžka šiat ustálená poľskými módnymi navrhovateľmi na 2 cm nad kolená. Ako všetci súhlasne prehlasujú (po dvojročných skúsenostach) dlžka mini, siahajúca vysoko nad kolená, slúší len malokrásnym ženám. Naopak, dlžka siahajúca málo nad kolená, najlepšie zdôrazňuje ženskú nohu.

JAR 69

Zase sa budeme obliekať do šiat pastelovej farby a veľmi jemne zjasnených farieb. V jarných kolekcích je veľmi málo čiernej farby a krikľavých tónov. K farbám jarnej a letnej sezóny 1969 roku patria: biela, ružová, žltá, béžová,

piesková, ryšavá, modrá a svetlozelená. Ako vidíme je to celá stupnica pastelových farieb.

Charakteristické pre modernú siletu roku 1969 je strih „k telu“. Teda redingotové kabáty a ku kostýmom dlhé kabátiky siahajúce niekedy až nad kolená. Sukne sú s nezažehlennými záhybmi alebo kontrazáhybmi. Jarná kolekcia prináša veľa kostýmov, ktoré nie sú zapínané na gombíky len stiahnuté opásom.

NEŽ MALÉ VYROSTE

Dítě po jídle by mělo odpočívat aby celá energie byla použita k trávení a vstřebávání. Proto tedy dítě po jídle nechodi na

procházkou, neběhá po dvoře ani nesedí nad domácimi úkoly.

Již v prvním měsíci života nemluvněte se s ním má matka ohlásit v poradně D. Lékař poradny určí príšti návštěvu. Poradnu s dítětem navštěvuje maminka průměrně jednou za měsíc. Častější návštěvy v poradně jsou nutné, jestliže dítě bylo nedonošené, jestliže je slabé a špatně se rozvíjí, jestliže má křivicu nebo anemii. Častěji také navštěvují poradnu děti dvojčata.

RADY PRI NAKUPOVANÍ

Radime, aby ste vždy kupovali cestoviny so značkou kvality. Prvá značka kvality bola priznaná cestovinám, ktoré vyrába ZSS Speleum Krakov. Tento závod dodáva na trh dodnes najkvalitnejšie výrobky. Máme až 21 druhov cestovín s „1“ v trojuholníku.

Okrem cestovín chceli by sme Vás upozorniť na múku. Najlep-

šia je „Wrocławska mąka pszenna“ typ 500 v 1 kg. balíčkoch, ktorú vyrábajú Mlynárenské závody v Poznani a v takom istom balení a s takým istým pomenovaním vyrábaná Závodom na spracovanie obilia v Szymanowec, okr. Sochaczew. Z tejto múky upečete vždy dobrý chlieb a pečivo.

CHCETE SA VYDÁVAŤ – NÁŠ SVIATOČNÝ TEST

Nech sa hovorí tak, či onak, manželstvo je veľkým „problémom“ každej žene a jej života. Ak teda nepatríte medzi ohromujúce krásavice či bohaté dedičky (čo by podstatne uľahčilo – ak už nie vaše štastie, tak aspoň vydaj), musíte sa usilovať urobiť zo svojej strany všetko, aby ste sa nestali jednou z tých osamelých žien, ktoré osamelymi zostat nechceli. Jednou z tých, ktoré potom vinia za to všetko osud, že im neprial. Napriek rozdielnemu mužskému vku, istý spôsob chovania a črty žien príťahuju, alebo naopak odpuzujú väčšinu „nápadníkov“, ktorí sú zvyčajne dosť realistički.

CO SA MUŽOM (OKREM INÉHO) PÁČI?

1. Treba mať aspoň trochu toho, čo nazývame pôvabom, príťahivosťou, sex-appealom atď.
2. Vitalita (chut do života), výbušnosť, veselosť. Nevýrazné ženy to nemajú také.
3. Zenskost (najmä „mužní“ nápadníci nemajú u žien radi „chlapčenský“ vzhľad, účes, držanie tela, hlas, alebo chovanie).
4. Dobrá nálada, láskovosť. „Dobré“ dievčáta zostávajú zriedkavo slobodné.
5. Mierna rezervovanosť, zdržanlivosť a tajomnosť.
6. Trošku koketnosti voči mužom všeobecne.

A teraz niekoľko typov mladých dievčat, ktoré si viac-menej nevedome poškodzujú svoje nádeje na dobrý výdaj:

7. Sú výstredné (prejavuje sa to mnohorako).

8. Nie sú veľmi čistotné (ďalšie podrobnosti neuvádzame).

9. Sú príliš komplikované, každú vec skúmajú do najmenších podrobností, stále sú nespokojné a človek nikdy nevie, ako sa má pri nich chovať.

10. Rozhadzujú, miňajú peniaze (je to znepríjemňujúce pre budúcnosť).

11. Majú príliš veľa prísnych zásad a ustálenú mienku.

12. Sú pedantné, príliš učené a príliš inteligenčné.

13. Sú autoritatívne a panovačné (ak nevedia „hľadkať po srsti“, budú sa musieť asi uspokojiť so slaboskými alebo „zoženštenými“ mužmi).

14. Sú záhaľivé, rozmazené, nevedia nič robiť.

15. Zeny tzv. „otrockého“ typu, ktoré sa zavesia mužovi na krk a znásajú odvrhnutie i poníženie (je deväť možností na desať, že dostanú za muža tyranu).

16. Zeny, ktoré príliš okáte „poľujú“ na manžela a vetrá v každom tanecníkovi možného nápadníka (neexistuje väčšia nič účinnejšia na to, aby sa nápadník dal na útek).

17. Zeny, ktoré zo seba robia kráľovná, nazdávajú sa, že si môžu všetko dovoliť, snívajú o manželovi, s ktorým by mohli nakladať

ako so psíkom, ženy, voči ktorým človek nie je nikdy dostačne ohľaduplný, atď.

18. Zeny, ktoré majú „nemožnú“ rodinu, predovšetkým matku. Myšlienka, že by sa táto matka mala stať jedného dňa jeho svokrou, roztrasie každého nápadníka.

19. Zeny, ktoré sú pri najmenšom nežnom dotyku vyplasené.

20. Zeny, ktoré sú príliš „lahké“.

AKO POČÍTAŤ BODY?

Ak máte vlastnosti uvedené pod číslom 1-5, dajte si za každú jeden bod. Ak niektorú z nich nemáte, nepripíšte si nič. (Môžete teda dosiahnuť najviac 6 bodov).

Ak nemáte vlastnosti uvedené pod číslom 7-20, dajte si za každé „NIE“ tiež jeden bod. Ak niektorú z nich máte, nepripíšte si nič. (Môžete teda dosiahnuť až 14 bodov). Spočítajte si body z obidvoch častí!

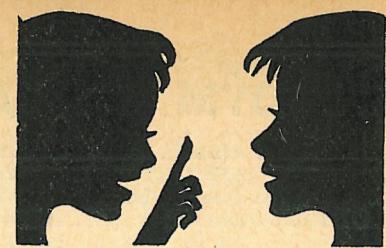
Od 18 do 20 bodov: Začnite znova počítať a buďte k sebe trochu menej zhovievavá, dobre??

15 až 17 bodov: Pri vydaji budete mať iba jednu fažkost, ako si dobre vybrať z množstva nápadníkov.

10 až 14 bodov: Vaše šance na vydaj sú veľmi slušné.

7 až 9 bodov: Milá slečna, budete sa mušieť trochu mierniť!

Menej ako 7 bodov: Ak sa vám ešte vôbec niekoľko ujde, budú to iba „ležiaky“... alebo sa vážne poušľujte a zmeňte sa.

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

DOTAZY A ODPOVĚDI

„Mám na pažích nehezkou husí kůži. Jak se jí zbavit?“

Každý den během večerního mytí provádíme masáž kůže dost ostrým kartáčkem, který můžeme namočit v sypké kuchyňské soli. Oplachujeme horkou vodou. Na noc jemně naneseme výživný krém.

„Chcěla bych vědět, zda je dobré měnit krém (a jestli ano – to jak často), nebo používat stále jeden druh?“

Doporučujeme měnit, protože pokožka si zvykne na výživné látky obsažené v krémě a přestává na ně reagovat. Většinou stačí měnit druh po použití asi dvou kelímků jednoho krému.

„Lze užívat antikoncepní tabuletky doučně bez lékařského receptu a koupit je přímo v lékárně za plnou cenu? Vím dobře, jak je užívat.“

Musíte mít recept a to neproto, že je to pouhá formalita. Lékař musí zjistit, zda Váš zdravotní stav dovoluje užívat doučně antikoncepní prostředky. Tedy z ohledu na vlastní zdraví je nutno navštívit lékaře před používáním těchto preparátů.

„Jsem těhotná, nemám žádné požádání, jenom mám velkou chuť na ... sledě. Slyšela jsem, že v tomto stavu je lépe omezit množství soli. Co mám tedy dělat?“

V první polovině těhotenství není důvod k omezování soli v pokrmech, pokud je v množství normálně užívaném. V druhé polovině, zvláště když organismus má tendenci k zadržování vody (otoky), doporučuje se omezit množství soli, která poutá tekutiny v našem organismu. Když se Vám nepodaří opanovat chuť na sledě (obsahuje kromě soli také potřebný vitamín D), jezte je tedy, ale velmi důkladně vymočené.

**PRÍJEMNÉ
VELKONOČNÉ
SVIATKY
A VESELÚ
POLIEVAČKU
VŠETKÝM
CITATEĽOM
ŽELÁ
ÚV KSCAS
a REDAKCIA**

MLADÝM ♦ MLADŠÍM ♦ NAJMLADŠÍM

ODPORUCAME VÁM, ABY STE SI VŠIMLI NIEKOĽKO BÁSNI VÝZNAMNÝCH SLOVENSKÝCH BÁSNÍKOV. TAKTO, AJ KED' LEN CIASTOČNE SPLŇAME VAŠE PROSBY, ABY SME UVEREJŇOVALI POÉZIU, A ZÁROVEŇ DÁVAME VÁM MATERIÁL, KTORÝ MOŽTE VYŽÍT' PRE RECITÁTORSKÚ SÚŤAŽ, KTORÚ PRI PRÍLEŽITOSTI 25. VÝROČIA PER VYPÍSAL ÚV KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU PRE ŠKOLSKÚ MLÁDEŽ. UVEREJŇUJEME SÚCASNE PODMIENKY TEJTO SÚŤAŽE. ŽELÁME VÁM, ABY SA VÁM RECITÁCIA VYDARILA A ABY STE ZÍSKALI OD MENY, KTORÉ CAKAJÚ NAJLEPŠÍCH.

LACO NOVOMESKÝ

ČLOVEK

Železným krokom kráča dejinami
a na kolená zráža národy; —
(osnovu skladá novej rušnej drámy
pre pokolenie, ktoré prichodí).

Buduje mocnárstva a impériá borí
akoby naničodné nádoby
a oceľovou rukou kreslí bez pokory
pre kontinenty nové podoby.

Ale tiež v pekle hrmenia a škrek
v smrteľnej úzkosti sa plazí pri zemi. —
V útoku bol snáď, snáď už na útek,
ked' klesá na kolená v kŕcoch skrivený.

A jak tak leží s dodrúzganou hlavou,
trafený jednou streľou, v skromnom bodlaci,
haluzie zákrsku mu dlaňou zhovievavou
meravé oči nežne zatlačí.

JÁN KOSTRA

ISTOTA

Bolesť je z ľudí a pokoj je z teba,
krajina moja. moje úbočia.
Jak vlna holí pod tísňou neba,
nepremenlivá v krázech storodia,
tak plynies vo mne, istota a krasa,
a zloby bič fa nikdy nezraní.
Tak plynies vo mne, hoci rozbesnia sa
no premenia zas na prach oplani.

Úzkosť je z ľudí a istota z teba,
čo stojíš krásna v rose dúhovej.
Útočia na nás. Ty im dávaš chleba
a vraviš smútku môjmu: Poznovej,

prešli sme búrkou, krupobitím, ťadom,
poznáme zlobu živlov bez moci
a prejdeme raz rozkvitnutým sadom
k múdrosti v ovocí.

MIROSLAV VÁLEK

S HLAVOU V OHNI

Rád by som bol, keby si bola ráno iskrou,
aby si mi vždy, ked' svítá, padla do oka.
Iskra v oku,
noc, noc hluboká.
V takej noci k nebu by som stúpal.

Na poludnie by si mohla byť môj úpal.
Abys o mne hovorili: Celý horí.

Pri príležitosti osláv 25-výročia PLR Ústredný výbor Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku po dohode s Osvetovým odd. prezidia ONV v Nowom Targu vypisuje recitačnú súťaž pre školskú mládež v slovenčine.

Podmienky súťaže:

- 1) Súťaže sa môže zúčastniť školská mládež, ktorá sa učí slovenčinu, ako aj mládež, ktorá sa slovenčinu neučí.
- 2) Učastníci súťaže budú zadelení do troch skupín:
 - a) žiaci II. — V. tr. — I. skupina
 - b) žiaci VI. — VIII. tr. — II. skupina
 - c) žiaci lýcea a ostatná mládež. — III. skupina.
- 3) Menné príhlášky účastníkov súťaže zasielajte na adresu: Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, Kraków, ul. Szpitalna 38/8 do dňa 20.IV.1969 r. V príhláške uvedte: meno a priezvisko účastníka, dátum narodenia, triedu, ktorú navštěvuje, zvolené básne ako aj poznámku či sa učí slovenčinu.
- 4) Učastníci I. skupiny budú recitovať dve ľubovoľne zvolené bánske v slovenčine, z ktorých jedna povinne slovenského autora. Učastníci II. a III. skupiny budú recitovať tri ľubovoľne zvolené bánske, z čoho povinne jednu od P. O. Hviezdoslava v súvislosti so 120. výročím narodenia. Radí uvítame bánske o úspechoch socialistickej výstavby v PLR a ČSSR.
- 5) Prvé kolo súťaže bude prebiehať na školách do 10.V.1969, druhé kolo zvlášť na Spiši a Orave do 20.VI.1969. (O presnom termíne a mieste budú školy informované zvláštnym listom).
- 6) Menný zoznam účastníkov druhého kola zašlite na ÚV KSČaS v termíne do 20.V.1969 s údajmi, ako v 3. bode.
- 7) Členmi komisií prvého kola budú členovia pedagogických rad jednotlivých škôl. Členovia komisií druhého a tretieho kola budú povolaní v dohode s osvetovým oddelením a Kultúrnym referátom prez. ONV v Nowom Targu.
- 8) Učastníci druhého kola dostanú diplomy a drobné dárčeky, víťazi druhého kola postupia do tretieho kola.
- 9) Vynasnažíme sa, aby víťaz tretieho kola sa mohli zúčastniť celoslovenskej recitačnej súťaže Hviezdoslavov Kubín roku 1970.
- 10) Cestovné trovy účastníkom druhého a tretieho kola súťaže hradí Ústredný výbor KSČaS.

ÚV KSČaS v Poľsku
Kraków

PAVOL
ORSZÁGH-
HVIEZDOSLAV

Ó, vráť sa skoro, mieru milený!
zavítaj s ratolesťou olivovou
a bud' nám zdravím, veselím i chôvou,
v snažení ostnou, kovom v rameni!

Zášť — fakľu sváru — medzi plemeny
zduš! Nedaj stretiať sa viac s mladou vdovou,
oporou v hrobe kvilia zlomení.

Sceľ jazvy; ústrby zhľad' zisk tvoj zlatý...
Pod svoje nás zajm', húfy, vodecovstvo,
ved' k cieľom, plným dobrých predsavzati:
to bude triumf! zo zdôb radosť, ó!
za zdatnosť v borbe — práce na podstatu...
Ó, prid', ty bratstva, lásky kráľovstvo!

(Z básnického cyklu Kravé sonety)

SONET

VOJTECH MIHÁLIK

V LAS

Svoj prvý sivý vlas mi ešte tajíš.
A nevieš, že som náhodou dnes ráno
zazrel tvoj úľak. Ako vrabec
bil kridlom do zrkadla. Neústupne,
márne.

Zaváhalo si: vytrhnúť
Z hlavy tú strunu, ktorá zazvučala
disharmónicky v sladkom prúde tvojho
účesu?

Este mi tajíš prvý sivú úzkosť.
A nevieš,
ze zahanbený, naplnený výčitkami,
osudné, chmúrné
ako slák padám na tú strunu,
nohami hľadám zem
a z hlbok podo mnou
vše skučia naše cudzie, prázdne dni
a z výšok nadó mnou
napína sa tvoj prvý sivý vlas
surovou tarchou denných starostí,
z ktorých sa skladá šťastie.

IVAN KRASKO

DNES

Je milostivé ráno, svetla plné ráno,
a čakám fa, kde naše modré jedle hučia.
Ó, prídi povedať mi tiché svoje: Áno!
Dnes vtáci mláďatá si žitú spievat učia.

Dnes para v doline zvlášť mäkkoo onežnela,
snáď trpkosť zo srdeca ti dneska vyprší.
Než skape s d'atelinsk fažká rosa biela,
tam budem čakať Teba, v modrom návrši.

O pol ôsmej večer:
aby fa bol celý vesmír plný.

A rád by som bol, keby si raz v noci bola: áno.
Áno na srdeci a áno na ústach.
Iskra v oku, hlava v ohni,
noc, noc hluboká.
Padla si mi do oka.

(Zo zbierky dotyky)

Kalendár

SLNKA

Východ Západ
1.aprila 5.hod.11.min. 18.hod.10.min.
15.aprila 4.hod.39.min. 18.hod.34.min.

MESIACA

Východ Západ
1.aprila 16.hod.42.min. 4.hod.49.min.
15.aprila 4.hod.10.min. 17.hod.17.min.

APRÍL-DUBEN

1	UTOROK	Teodora	15	UTOROK	Anastázia
2	STREDA	František	16	STREDA	Benedikt
3	ŠTVRTOK	Richard	17	ŠTVRTOK	Robert
4	PIATOK	Izidor	18	PIATOK	Apolonia
5	SOBOTA	Irena	19	SOBOTA	Leon
6	NEDELA	Velkonočná nedela	20	NEDELA	Anežka
7	PONDELOK	Velkonočný pondelok	21	PONDELOK	Felix
8	UTOROK	Radoslav	22	UTOROK	Leon
9	STREDA	Mária	23	STREDA	Juraj
10	ŠTVRTOK	Michal	24	ŠTVRTOK	Gregor
11	PIATOK	Leon	25	PIATOK	Marek
12	SOBOTA	Julius	26	SOBOTA	Mária
13	NEDELA	Premyslav	27	NEDELA	Zita
14	PONDELOK	Justina	28	PONDELOK	Pavol
			29	UTOROK	Peter
			30	STREDA	Katarína

MÁJ – KVĚTEN

1. STVRTOK	Sviatok práce
2. PIATOK	Zigmund
3. SOBOTA	Alexander
4. NEDELA	Monika
5. PONDELOK	Irena
6. UTOROK	Ján
7. STREDA	Benedikt

SNÁR

Veríte snom? Nie? Ani my neveríme, ale ponúkame Vám zábavu — zaručene správny výklad snov.

- lúpeňníkov vidieť — veľmi rýchle dostaneš späť svoj majetok
- jablko zo stromu trhať — radosť
- sladké jest — pôžitok z lásky
- kyslé jest — smútok, zlý priateľ
- lúpať — zničenie horúcich nádejí
- dostať — čakajú dobré správy
- krájat — musíš sa rozlúčiť s priateľom alebo priateľkou
- zbierať — dobré obchody
- hnilé — nebezpečie a zlost stoja pred tebou
- na strome — získaš veľa priateľov
- Kamaráta stretnú — neočakávaný zážitok
- zomrelého vidieť — veľká novina
- jest s ním alebo piť — budeš mať ťažkosti

Lampu vidieť horieť — pekné, štastné časy sú pred tebou

— vidieť zhasniat — utrpenie

— niesť ju — si na spravnej ceste

— rozsvietiť — šťastie

Matka, vidieť ju — plán sa ti vydarí

— hovoriť s ňou — rozmýšľaj o svojich činoch

— zomrelú vidieť — dlhý život

— vidieť ju zomierať — smútok a starostl

Námorníka vidieť — pôjdeš na ďalekú cestu

— byť ním — nevera manžela alebo manželky

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

PRAWNIK

BÓJKA I POBICIE

(Dokończenie z nr 3)

Ponieważ art. 240 i 241 K. K. mówią o bójce lub pobiciu człowieka — należy wyjaśnić, co te pojęcia oznaczają. Bójka ma miejsce wtedy, gdy w starciu bierze udział kilka osób (najmniej trzy) i każda z tych osób zarówno zadaje innym razy jak i je odbiera. Pobicie natomiast polega na tym, gdy kilka osób (najmniej dwie) napadną na jedną lub więcej osób, które w trakcie starcia pozostają bierne.

Konstrukcja przepisu art. 240 K. K. o bójce zawiera w sobie pewien element odpowiedzialności zbiorowej, albowiem np. w razie śmierci któregoś z uczestników bójki, każdy jej uczestnik odpowiadać będzie z przepisem surowszym, mianowicie z art. 225 K. K. o zabójstwie, wszyscy inni uczestnicy tejże bójki odpowiadają zaś będą — jak to wyżej powiedziano — z art. 240 § 2 K. K. choćby sam nie zadał oficerze żadnego ciosu. Gdyby ustalono sprawcę zabójstwa dokonanego w trakcie bójki — sprawcą ten odpowiadając będzie z przepisem surowszym, mianowicie z art. 225 K. K. o zabójstwie, wszyscy inni uczestnicy tejże bójki odpowiadają zaś będą — jak to wyżej powiedziano — z art. 240 § 2 K. K.

Bójki, w szczególności w środowiskach wiejskich stanowią poważną plagę społeczną — stąd w r. 1958

przy wprowadzaniu przepisów ustawy o zastrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo, zastrzono również sankcje karne za przestępstwa z art. 240 i 241 K. K., które to przepisy poprzednio były zaopatrzone w sankcje łagodniejsze.

Ponieważ zjawiska bójki i pobicia nie tracą swojej aktualności — w znajdująącym się obecnie pod obradami Komisji Sejmowych projektu nowego Kodeksu Karnego, który w najbliższym przyszłości stanie się ustawą obowiązującą w Polsce stworzono niezależnie od powtórzenia wyżej opisanych konstrukcji bójki i pobicia, zawartych w art. 240 i 241 K. K. — nowy typ przestępstwa, polegający na udziale w bójce

lub w pobiciu której natężenie jest tego rodzaju, że udział w niej naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia (art. 164 § 1 projekt K. K.). Nie jest więc koniecznym warunkiem karalności uczestnika bójki wg. powyżej nowej konstrukcji aby śmierć albo ciężkie uszkodzenie ciała nastąpiły, a wystarcza aby tego typu skutki jako rezultat bójki czy pobicia zagrażały. Jest to więc niewątpliwie rozszerzenie odpowiedzialności uczestników bójek, które zapewne stanie się skutecznym instrumentem zwalczania tego typu postępowania.

WITOLD FERFET

LEKARZ WETERYNARII

PORAŽENIE POPORODOVÉ

U krów kóz i owiec w okresie poporodowym występuje często zespół objawów nazywany porażeniem poporodowym. Choroba ta zwykle występuje zazwyczaj między 1 — 4 dniem po ocieleniu. Porażenie to dotyczy nie tylko narządu ruchu ale także i innych narządów. Choroba dotyczy sztuki dobrze odżywionej, wysoko mierzonej w wieku między piątym a dziewiątym rokiem życia. Choroba zbliża się niepostrzeżenie, tak że pierwsze objawy uchodzą niezauważone. Objawy widoczne to nagią utrata apetytu, oraz objawy kolki. Równocześnie spała ilość mleka i pojawia się drżenie na całym ciele. Zwierzę zaczyna się chwiać na tylnych nogach i usiłuje się

położyć. Od chwili położenia się porażenie rozwija się szybko i oprócz porażenia kończyn, występuje brak czucia na skórze. Drżenie uspokaja się. Krowy leżą albo na boku z wyciągniętymi nogami, albo też na brzuchu ze zgiętymi nogami. Głowa jest skrecona i leży na boku, wyprostowana siłą, wraca na swoje miejsce. Jama ustna zazwyczaj jest niedomknięta, język wypada co jest dowodem naprężenia nerwów w obrębie głowy. Wymię wiotkie, małe i wydziela się mleka bardzo małe lub wogóle go nie ma. Krowa jest nieprzytomna i wydaje się jakby była pograniona w głębokim śnie. Prócz tych zasadniczych objawów, zdarza się niekiedy, że krowa staje się niespokojna, zgrzyta zębami, porykuje a wreszcie rzuci gwałtownie głowę, wysuwa naprzód sztywne nogi. Atak taki może szybko przejść ale jest on najczęściej zapowiedzią zajścia śmiertelnego. Smierć przy porażeniu poporodowym zjawia się niespodzianie a poprzedza ją zapaść.

Choroba trwa na ogólny krótko i rozstrzyga się w ciągu 24 godzin. Do rzadkich wyjątków należy przebieg 5 — 6 dniowy. Mimo ustąpienia wszelkich innych objawów przy zdrowieniu, niedowład kończyn utrzymuje się zazwyczaj dłużej, a nawet może pozostać na stałe.

Rokowanie przy porażeniu poporodowym jest na ogólny korzystne, gdyż po zastosowaniu wtłoczenia powrótu do wymienia, liczyć można na 90% wyzdrowień. Za pomyślnym przebiegiem przemawia niezupubliczona utrata przytomności. Niekorzystnym zaobjawem jest rzucanie się krowy i goraczka. Najbardziej znamienne objawy powrotu do zdrowia to: odeszcie kalu, ozywienie się krowy, oraz powrót cięplotu ciała do normy. Krowy, które przechodzą już po rokowaniu, pod koniec ciąży winny mieć uszczuploną ilość karmy. U wszystkich krow zaś, dieta pod koniec ciąży, dużo ruchu, korzystnie wpływają na przebieg ciąży i zapobiegają wystąpieniu porażenia.

ZUZKA VARI

(Pokračovanie z 3. čísla) KOSSUTHOVÉ ZÁKUSKY (MAĎARSKÝ MÚČNIK)

Rozpočet: 250 gr masla, 250 gr práškového cukru, 1 vajce, 3 žltky 250 gr kruiposovej múky, šťava z jedného citróna, 50 gr mandľí, 2 žltky kryštálového cukru, prášok do pečiv.

Maslo s cukrom vymiešať do spnenia, pridať po jednom žltku, vajce, šťavu z citróna a múku rozmetanú s práškom do pe-

čiva. Cesto rozotrieme na vymostený a mukou pospaný plech, urovnáme nožom, povrch posypeme połcenými mandľami, ktoré sme predtým upražili s kryštálovým cukrom, a dáme pieci. Upečené pokrájame na rezy.

GATEAU AU CHOCOLAT (FRANCÚZSKY RECEPT)

Rozpočet: 150 gr čokolády, 180 gr masla, 140 gr cukru, 10 vajec, 10 gr práškového cukru, soľ, 3 žltky, 1 dlc mlieka, 10 gr droždia, maková alebo orechová plnka.

Cokoládu rozpustíme, zmiešať s maslom a cukrom a za stáleho miešania pridať po jednom žltku. Z bielkov ušľaháme tuhý sneh, zamiešať doň cukor

a striedavo so zomletými mandľami a strúhanou ho primiešať do čokolády. Maslo rozotrieme na vymostený plech na hrúbku prsta, povrchu pohádzeme závarané čerešne alebo višnie a v stredne teplej rúre upečieme.

MAKOVÝ ALEBO ORECHOVÝ KYSNUTÝ ZÁVIN

Rozpočet pre viac osôb: 500 gr hladkej múky, 100 gr masla, 1 lyžica práškového cukru, soľ, 3 žltky, 1 dlc mlieka, 10 gr droždia, maková alebo orechová plnka.

Maslo vymiešať s cukrom do spnenia, postupne pridať žltky, potom múku, soľ, vykysnutý kvások

a cesto dobre vypracujeme. Vypracované ešte na doske trikrát prevaľkame, pričom ho po každom prevaľkaní necháme aspoň pol hodiny odpočívať. Potom ho natenko rozvalkáme, potrieme plnkou, stočíme, dáme na vymostený plech, popicháme, aby sa nepopraskal, a necháme ešte 20 minút stáť. Nakoniec potrieme vajíčkom a upečieme. Upečený posypeme práškovým cukrom.

Orechová plnka: Do 2 dl mlieka dáme varif 200 gr cukru, pridáme 250 gr zomletých orechov, citrónovú kôru, 2 čistenej postrúhané jablká a varíme. Uvarenú plnku necháme vychladnúť.

Maková plnka: Postup práce ako pri orechovej plnke.

ZIVOT

CZASOPISM SPOŁECZNO KULTURALNE

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. P. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NASEHO CASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Ukaże się około 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Cecília Bleugunová, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelný), Vladimír Hess, Tereza Heteniaková, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ján Crišák, Lídia Mšálová, Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valérie Wojnarowska. Tłumaczenie na jęz. słowacki — Elijbieta Stojovska. Korekta jęz. słowackiego — Jan Szpernoga. Red. techniczny — Krystyna Nadeśnianych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11. ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81. Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr 1-6-1000-20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeraty: kwartalna 3 zł, półroczna 6 zł, roczna 12 zł. Prenumerata ze zlecienniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, wynosi: kwartalna 4,20 zł, półroczna 8,40 zł, roczna 16,80 zł, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-1000-24, nr tel.: 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabycie w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa. Oddano do składu 5.III.69 r. Numer zam

VEĽKÁ NOC

SVIATOK

JARI

Už staré národy i Slovania si vysvetľovali vznik sveta z vajca. Toto vysvetlenie, vo vzťahu k Veľkej noci, prevzalo aj kresťanstvo, pravda, s iným významom, v ktorom dominoval náboženský moment. Z dávnych stáročí, čo existuje zvyk farbiť, voskevať, maľovať, leptať, vyškrabovať i oblepovať veľkonočné vajíčka, vo zvyklosloví kraslice sa zachovali stopy starej mytológie. Kým bolenie hrdla sa liečilo priložením kraslice, ktorá bola v kostole cez celú noc na kriesenie, od žltačky pomáhalo dvojakým spôsobom: alebo chorí pili škrupiny s vodou, alebo sa okiadzali dymom zo spaľovaných škrupín. Podobným spôsobom liečili aj takzvanú rúzu, choroby mechúra, a iné. Preto kraslice ľudia odkladali cez celý rok, pričom sa zachovali mnohé tajomné spôsoby a zariekania.

Príchodom Veľkej noci vziaľo sa na slovenskom vidiek na hrdlo zvykov a obyčajov, z ktorých mnohé, premenohé sa zachovali až podnes. Veľkonočné zvyky začínajú sa už Kvetnou nedelou. O Kvetnej nedeli zvykli na dedinách vynášať morenu. Morena je slamou vypchata figúra, ustrojená ako žena. Zvyčajne ju upevňujú na žrd. Napríklad v Lehôrke dievčatá sa oblečú do bielej šiat. Jedna z nich sa obleče za mladuchu a drží v rukách morenu. S morenou prejdú celú dedinu so spevom.

Išla nevesta cez pole, roztrhla si sukne na kole.
Dajte jej masla, aby sa jej zrástla...

Potom jedna z dievčat vyberie maslo a vajcia a idú s morenou za dedinu, vyzlečí ju a vhodia do vody. V Skačanoch pri vynášaní moreny trási dievčatá stromy, aby vraj dobre rodili. Napríklad v Čimhovej „marmurienu“ nosia dedinou spoločne chlapci a dievčatá. Pritom chlapci spievajú:

Simane, Simane, kde si prebýval?
Na kamenci, na kamenci, mlieko hartoval.
Marmurienna, marmurienna,
Kyseľová žena, kde si prebývala?
Na kamenci, na kamenci hlavu zakrúcalá.
Potom spievajú dievčatá:
Napečieme, napečieme, štyri pece repy.
Nakrmíme, nakrmíme Šimanove deti.
Natočíme, natočíme štyri sudy piva.
Napojíme, napojíme Šimanovho Jura.

Aj na Orave sa udržal zvyk s vynášaním moreny. Oblečú ju do sukien, košeli a v pručliku. „Marmurienna“ je bez kabáta. Na rukách má mašle zo stužiek. Tvár má zo slamy zatkutenu v

ručníku. Na hlave čepček. Morena alebo marmurienna symbolizuje na našom vidiekmu smrť — zánik zimy.

EUDOVÉ VEĽKONOČNÉ ZVYKY

Veľa zvykov sa zachovalo najmä o veľkonočnom týždni. O tomto čase dedina oživne vystrájaním šarvancov s tzv. „rapkáčmi“. Zvyky a obyčaje sú všade inakšie. Zvyky vo veľkonočnom týždni možno skôr nazvať poverou. Napríklad v Šašovej bol zvykom na Zelený štvrtok robiť na maštálach dverach križe kolomážou, aby vraj strigy nemali prístup k dobytu. Aj v Jasovej bol zvykom, že dievky chodievali sa česať na Zelený štvrtok pod vrbu. Na Bielu sobotu pri prvom zvonení obchádzajú vraj domy, aby boli chránené pred hmyzom. V Celadnicicach verili, že keď na Veľký piatok varili makové rezance, vraj sa urodí veľa maku. Ešte čudnejšie zvyky mávali kedysi dievčatá vo Veľkom Rovnom.

No a napokon k veľkonočným zvykom, ktoré nevymreli ani v mestách, ani na dedinách, patrí „šibačka“ a „oblievačka“. Na mnohých dedinách je zvykom pri takejto príležitosti „oblievačov“ aj obdarovať. Zvyčajne po hárikom sladkého, mäsov, koláčmi a napokon vajíčkom. Napríklad na Žitnom ostrove dievča podperí kvetom každého mladence, ktorý ju príšiel obliať. O šibačke býva naozaj vesel na dedine. Už od včasných raňajších hodín mladenci striehnu na dievčatá, ktoré sa vyobliekané ponáhľajú do kostola. Mýliť by ste sa, ak by ste sa nazdávali, že napríklad vo Važci mládenec oblieva dievča voňavkou alebo iba tak symbolicky ju pooblieva vodou. Oh, veru nie! Vo Važci sa musí dievča vykúpať v čerstvej studenej jarnej vodičke! A preto nie je tam, ani na mnohých iných miestach zriedkavým zjavom, že mladenci namočia dievča do potoka.

VEĽKÁ NOC NAŠICH PREDKOV

Niet vari človeka, ktorý by sa netešil jari. Jar vitanie dnes práve tak, ako ju vitali naši predkovia, hoci už zväčša vymreli, aspoň v mestách, ľudové zvyky. Starí Slovania odkazaní na milosť a nemilosť prírody, vitali jar obzvlášť radostne. Vedľa ich príchodu znamenal ľahší život, plný tepla a kvetu. Jar podľa nich prichádzala preto, lebo na zem zostupovala bohyňa Vesna, krásna a lásavá. Je príchod bol fažký, lebo veľmi fažko jej bolo zničiť panstvo bohyne zimy, starej zlej Moreny alebo Kysely, ako Morenu na niektorých miestach nazývali. Iba v mesiaci marci, ktorý prichádzal Vesne na pomoc, dostali sa do kraja teplejšie vetry, lámajúce lody. Deň 25. marca, bol konečne oficiálnym dňom, keď sa Vesna dosťala definitívneho k moci. Deň bol počiatkom roku a preto ho starí Slovania najviac oslavovali spomedzi všetkých sviatkov. Mal i čarovnú moc: rodili sa v ňom upíry a vedy, ľudia zabijali hadov, aby do ich hláv napchali cesnak, aby sa tak uchránili pred čarodejnícami. Dážď v tento deň znamenal výbornú úrodu. Najviac sa však ľud tešil z toho, že mohol vynášať a topiť Morenu. Dievčatá i chlapci vynášali slamennú bábku na chotár dediny, tam ju topili v potoku alebo rieke spievajúc:

Morena, Morena, za kohos umrela, ne za ny, ne za ny, než za ty kresfany...

Potom boli preteky v behu do dediny. Každý chcel dobehnuť prvý, vedľ ten, kdo sa oneskoril a dobehol posledný doista do roka umrel... Gazzovia, počujúc spev mládeže, brali jahňady, zasítrkávali ich do všetkých rohov polí i domovov, jedli ich alebo páli, aby sa tým uchránili pred bleskom a hromom, ktoré posielala na zem hromovládny Perún. Tomuto najsilnejšiemu bohu bol zasvätený prvý deň dvanásťteho Veľkonočí — veľký štvrtok (dnešný zelený štvrtok). Na veľký štvrtok každý obyvateľ smel jeť med, ba aj statku sa z neho dostalo i do studni sa vyleval, lebo mal moc udržať človeka pri zdraví a zabraňovať prechladnutiu. Gazdinky očisťovali dom a smetie páli v peci, gazzovia vysievali hrach.

Veľký piatok bol dňom plným čara. Otvárali sa skryté poklady a zem vydávala svoje tajomstvá. Ľud sa umýval v pramenitej vode, aby bol celý rok pekný a aby sa uchránil pred chorobami. Mládež bosými nohami vykopávala čakančku, ktorá — zabalená do plachietky — mala moc privábiť milovanú osobu. Pestovatelia ovočných stromov o polnoci ich zvázovali aby ich uchránili pred zlobou vetrov a aby stromy potom zakvitli a priniesli bohaté ovocie.

Veľká sobota bola zasvätená najvyššiemu daru nebes — ohňu. V tento deň sa z pece vyberali zhorené, ale už vychladnuté uhlíky a zastrkovali sa pod strechu, aby chránili obydlie pred zlobou červeného kohúta — pred požiarom.

Veľkonočná nedele bola určená na obef zemi. V tento deň bolo treba zakopať všetky zvyšky jedá a zvyk sa zachoval vlastne z prastarého obetovania zvierat nemilosrdným bohom, ba v niektorých oblastiach i obetovania ľudu. Sviatky

jari zakončievali stavaním májov na oslavu krásnej Vesny. Zdobené stromce neskôr sadili mladenci pod obložmi svojej vyvolenej.

KRASLICE — SYMBOL ZNOVUZRODENIA

Nielen dnes je jar a s ňou spojené sviatky — Veľká noc — medzinkom v roku. Už desiatky generácií pred nami považovali jar za znovuzrodenie prírody, verili, že s jarným slnkom sa i človek znovuzrodi — mladne. Ako symbol jari používali vajce, lebo z neho na jar skutočne vzniká nový život — vyliahne sa kuriatko. Verili, že vajce dáva zdravie, silu, plodnosť, zahŕňa zlých duchov od človeka, preto obetovali vajcia pri bohoslužbach.

Kraslice sprevádzali človeka takmer na každom kroku: pri stavbe pribytku zakopali vajíčko do základov, pod prah hotového domu zakopali škrupinu z vajcia, aby chránila obyvateľov i statok pred chorobou. Vajíčkom sa obdarovali mladí ľudia v období jarného slnovratu. Stromček alebo väčšiu vetvu ovesali pestrými ozdobami a vajíčkami. Tieto vetvy nazývali lesolov. Prvým spôsobom výzdoby vajeca bolo farbenie na červeno. Neskôr začali používať aj iné farby — čiernu a žltú. Technika vybarvovania sa vyvinula z týchto skromných základov na efekty rôznymi prostriedkami dosiahnuté: nanášaním výzdoby, vznikajúcej odstraňovaním krycej vrstvy z vajíčka. Skoro všetky druhy sa ešte robia, počne Záhorím až po najvýchodnejší kút Slovenska.

Najznámejšie sú kraslice bednené voskom, obkladané listkami alebo trávou, nanášaním farebného vosku, nalepovaním kúskov slámy, družiny travín alebo kúskov farebného textilu. Odstraňovať možno farby vyškrabovaním a leptaním kyselinou. Výrobny postup je príbližne tento: vajíčko zbavené nečistoty pomaľuje sa vzorom, níše sa naň zohriatým voskom. Ponori sa celé do farebného roztoku, u viacfarebného vzoru sa postupuje po každej fáze maľovania postupne do tmavšej farby. Keď je vzorovanie vajíčka dokončené, zohriatia sa z neho odstráni vosk. Miesta, ktoré boli zakryté voskom, zastávajú čisté. Základ je najimavší. Jednoduchší a starší spôsob je obalenie vajíčka malými lístkami. Po zafarbení sú na vajíčku zachované obrisy lístkov.

Nakoniec ešte hodno spomenúť, že o Veľkej noci sa dedinky i mestecká v Čechách, na Morave a Slovensku obliekajú do nového jarného rúcha. Domky sú starostlivo vybierané, omaľované. V domácnostiach sa veľa peče a vari. Šunka nesmie, veru, chýbať ani v jednom dome. I keď staré zvyky pomaly miznú lebo starí ľudia odchádzajú a odnášajú so sebou návyky svojich mädestí. Skutočnosťou zostáva, že Slovensko je jednou z mála krajín na svete, kde sa veľkonočná tradícia a návyky zachovali vo svojej pôvodnej rýdzkej podobe. Odzrladlujú sa v nich neobvyčajné duchovné hodnoty a schopnosti slovenského ľudu, dedené z generácie na generáciu a charakterizujúce slovenský národ veľmi výrazne a zrozumiteľne.

